

Шевченківський ліцей № 1
Шевченківської селищної ради Куп'янського району
Харківської області

**Психологічний супровід учасників освітнього процесу –
ефективна складова створення безпечного освітнього
середовища закладу освіти**

Приходько Надія, директор,
Світлана Овчаренко, практичний психолог
Шевченківського ліцею № 1
Шевченківської селищної ради
Куп'янського району
Харківської області

ПЕРСОНАЛІЇ

1. Прізвище, ім'я, по батькові: Приходько Надія Вікторівна.

2. Число, місяць, рік народження: 15.11.1970.

3. Повна назва закладу освіти, який закінчила, рік закінчення: Харківський державний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, 1993.

4. Стаж педагогічної роботи: 17 роки.

5. Основні етапи педагогічної діяльності:

- з 1993 – по 1998 рік – вихователь групи продовженого дня, Борівська загальноосвітня школа I-III ступенів Шевченківського району Харківської області;

- з 1998 - 2001 рік – заступник директора з виховної роботи, Борівська загальноосвітня школа I-III ступенів Шевченківського району Харківської області;

- з 2001 - по 2001 рік – вчитель біології, Шевченківська загальноосвітня школа №2 I-III ступенів;

- 2003 – по 2004 рік – заступник начальника відділу освіти Шевченківської райдержадміністрації;

- 2015 рік – директорка, Шевченківського ліцею № 1 Шевченківської селищної ради Куп'янського району Харківської області.

6. Місце роботи, посада, яку займає: Шевченківський ліцей № 1 Шевченківської селищної ради Куп'янського району Харківської області, директорка.

7. Педагогічні відзнаки та визнання:

- Грамота Шевченківської районної державної адміністрації (1919);

- Грамота Шевченківської районної державної адміністрації (2020).

8. Сутність досвіду: запровадження системи психологічного супроводу учасників освітнього процесу як ефективної складової створення безпечного освітнього середовища закладу освіти в умовах військового стану.

9. Методологічна основа педагогічного досвіду: узагальнення системи психологічного супроводу учасників освітнього процесу як ефективної складової створення безпечного освітнього середовища закладу освіти.

10. Наявність друкованих робіт:

- Н.В. Приходько, С.Ю. Овчаренко «Сучасні ефективні підходи до процесу адаптації учнів 5-х класів у Шевченківській загальноосвітній школі № 1 I-III ступенів». Джерело педагогічних інновацій. Науково-методичний журнал. № 1 (21), 2018 р.

ПЕРСОНАЛІЇ

1. Прізвище, ім'я, по батькові: Овчаренко Світлана Юріївна.

2. Число, місяць, рік народження: 13.06.1976.

3. Повна назва закладу освіти, який закінчила, рік закінчення: Харківський державний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, 2009.

4. Стаж педагогічної роботи: 23 роки.

5. Основні етапи педагогічної діяльності:

з 01.02.2001 – практичний психолог Шевченківського ліцею № 1 Шевченківської селищної ради Куп'янського району Харківської області.

6. Місце роботи, посада, яку займає: Шевченківський ліцей № 1 Шевченківської селищної ради Куп'янського району Харківської області, практичний психолог.

7. Педагогічні відзнаки та визнання:

- Подяка Міністерства освіти і науки України (2021);
- Відзнака Інституту модернізації змісту освіти (2020);
- Грамота Шевченківської районної державної адміністрації (2020).

8. Сутність досвіду: запровадження системи психологічного супроводу учасників освітнього процесу як ефективної складової створення безпечного освітнього середовища закладу освіти в умовах військового стану.

9. Методологічна основа педагогічного досвіду: узагальнення системи психологічного супроводу учасників освітнього процесу як ефективної складової створення безпечного освітнього середовища закладу освіти.

10. Наявність друкованих робіт:

- С.Ю. Овчаренко Тиждень основ здоров'я. 1-4 класи. Найкращі сценарії. – Х.: Вид. група «Основа», 2012. – 271с. – (Серія «Позашкільна робота»). Заняття з елементами тренінгу «Усі ми різні, але такі однакові» (1 клас), заняття з елементами тренінгу «Разом нам цікаво» (2 клас).

- С.Ю. Овчаренко Тиждень основ здоров'я. 5-9 класи. Найкращі сценарії. – Х.: Вид. група «Основа», 2012. – 287с. – (Серія «Позашкільна робота»). Тренінгове заняття «Дружба - це...» (5 клас).

- С.Ю. Овчаренко, Н.В. Приходько «Сучасні ефективні підходи до процесу адаптації учнів 5-х класів у Шевченківській загальноосвітній школі №1 I-III ступенів». Джерело педагогічних інновацій. Науково-методичний журнал. №1 (21), 2018 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. Реалізація системи психологічної підтримки та супроводу учасників освітнього процесу в умовах військового стану	8
РОЗДІЛ 2. Створення безпечного освітнього середовища закладу освіти через активні форми роботи психологічної служби з усіма учасниками освітнього процесу	11
2.1. Організація психологічного супроводу дітей умовах сьогодення	13
2.2. Психологічні знання та навички як необхідна умова компетентного педагога	16
2.3. Психопрофілактика та просвітницька робота з батьками	18
2.4. Результативність партнерської взаємодії	20
ВИСНОВКИ	23
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	25
ДОДАТКИ	
Додаток 1. Посилання на відеоматеріали	26
Додаток 2. Посилання на профілактичні та тематичні зустрічі з дітьми	28
Додаток 3. Ресурсні зустрічі для учнів «Крила»	33
Додаток 4. Посилання на заходи психологічного супроводу педагогів	40
Додаток 5. Посилання на заходи спрямовані на психологічний супровід батьків	43
Додаток 6. Посилання на тематичні буклети	45
Додаток 7. Анкетування учасників освітнього процесу	47

ВСТУП

В умовах сьогодення України, а саме: під час війни, концепція безпеки набуває глибшого значення, на новий рівень актуальності піднімається питання створення безпечного освітнього середовища для усіх учасників освітнього процесу.

Надважливо в цей час створити всі можливі умови для забезпечення захисту життя та здоров'я усіх учасників освітнього процесу, розвивати навички основних правил безпечної поведінки, механізми стресостійкості, вчити використовувати техніки стабілізації емоційного стану.

Актуальність теми.

За таких умов у системі освіти істотно зростає роль психологічної служби, яка спрямована на забезпечення своєчасного і систематичного вивчення психофізичного розвитку здобувачів освіти, мотивів їхньої поведінки і діяльності з урахуванням вікових, інтелектуальних, фізичних, гендерних та інших індивідуальних особливостей; сприяння створенню умов для виконання освітніх і виховних завдань закладів освіти, соціального розвитку здобувачів освіти, охорони психічного здоров'я, повсякденна психологічна допомога та емоційна підтримка учасників освітнього процесу відповідно до цілей та завдань системи освіти.

Учасники освітнього процесу в Україні з лютого 2022 року зазнають постійного випробування на «міцність» своєї життестійкості. Психічне здоров'я педагогів, здобувачів освіти та їх батьків опинилося під впливом багатьох стресогенних чинників та пережитих травматичних ситуацій: раптова зміна звичних умов життя та навчання, сигнали повітряної тривоги, тривале перебування в укриттях, обстріли або їх загроза, вимушений переїзд з рідного дому, вимкнення електроенергії, негативні інформаційні потоки, втрати близьких [3].

Нові умови організації та здійснення освітнього процесу в період війни, потреба у першій та кризовій психологічній допомозі учасникам освітнього процесу стали для психологічної служби випробуванням, яке потребувало переформатування та оновлення знань та вмінь її представників. Воєнні реалії зачіпають усіх учасників освітнього процесу в Україні: усі вони мають різний ступінь психологічної травматизації, гостро сприймають події, які змінюють стабільність, надійність і безпеку навколишнього середовища [6].

Отже, виклики війни виявили актуальність теми «Психологічний супровід учасників освітнього процесу – ефективна складова створення безпечного освітнього середовища закладу освіти» визначається відсутністю досліджень щодо психологічного супроводу в час військової агресії, необхідністю створення такої системи, направленої на емоційну стабілізацію, нормалізацію психічного стану, та збереження ментального здоров'я усіх учасників освітнього процесу, зокрема – дітей з сімей вимушених переселенців.

Мета. Проаналізувати та узагальнити систему психологічного супроводу всіх учасників освітнього середовища закладу освіти як складової безпечного освітнього середовища в умовах військового стану.

Об'єкт дослідження. Психологічна складова безпечного освітнього середовища закладу освіти.

Предмет дослідження. Система психологічного супроводу усіх учасників освітнього процесу в умовах військового стану.

Відповідно до визначеної мети у роботі поставлено такі **завдання**:

1. Здійснити теоретичний аналіз наукової літератури з питань психологічного супроводу учасників освітнього процесу в умовах військового стану.
2. Визначити основні напрями роботи психологічної служби закладу освіти під час формування безпечного освітнього середовища.
3. Узагальнити систему психологічного супроводу усіх учасників освітнього середовища закладу освіти як складової безпечного освітнього середовища в умовах військового стану.
4. Провести діагностичний зріз ефективності запропонованої системи психологічного супроводу учасників освітнього процесу закладу освіти з метою визначення показників безпеки в умовах військового стану.

Зв'язок опису досвіду з джерелами.

З огляду на необхідність реалізації **Концепції безпеки закладів освіти**, яка стартувала 7 квітня 2023 року, статті 1 **Закону України «Про повну загальну середню освіту»** необхідним є створення безпечного освітнього середовища у закладах освіти та організація в них рівних, належних і безпечних умов здобуття освіти та викладання.

Дослідження **«Індекс майбутнього»**, яке проводилося в 2023 році за ініціативи Першої леді України Олени Зеленської та Київської Школи Економіки та за підтримки Дитячого фонду ООН (UNICEF) в Україні, розкриває різні аспекти, що впливають на добробут дітей в Україні [1].

24% дітей навчаються винятково онлайн.

73% підлітків найбільше хвилює війна, яка спричиняє тривожність та страх.

46% українських дітей відповіли, що почувають себе добре.

60% дітей вказали, що почуваються у безпеці.

44% дітей в Україні мають ознаки потенційного ПТСР.

40% дітей за останній рік стикалися з булінгом щодо себе.

35% дітей зазначили про наявність шкідливих звичок.

78% українців зіткнулися з втратою або пораненням близької людини внаслідок бойових дій.

Отже, результати цього пілотного дослідження ставлять перед закладами освіти вкрай важливі завдання, а значну роль у цій роботі відведено практичним психологам щодо психологічного супроводу та підтримки усіх учасників освітнього процесу.

Значний внесок у дослідження питання надання психологічної допомоги особистості, яка перебуває в кризовому стані, розвитку стресостійкості, необхідності емоційної стабілізації розглядали такі вітчизняні вчені: Богданов С., Василук Ф., Вознесенська О., Вольнова Л., Стельмащук Х., Титаренко Т., Циганчук Т., Шевченко О. та інші. Проблему збереження психічного здоров'я в освітньому процесі досліджували такі вітчизняні вчені, як Гура Т., Карамушка Л., Креденцер О., Максименко С., Шевченко А. та інші. Питання психологічного супроводу осіб, які пережили травму, стали свідками воєнних дій або переживають посттравматичний стресовий розлад – Ю. Гундертайло, Н. Гусак, М. Дворник, В. Климчук, С. Кравчук, Б. Лазоренко, Т. Ларіна, А. Максименко, К. Мирончак, В. Савінов, Т. Титаренко, В. Чернобровкіна, В. Чернобровкін [5].

Методи дослідження:

- теоретичні методи (аналіз літературних джерел, логічний і порівняльний аналіз, систематизація, узагальнення);
- емпіричні (спостереження за освітнім процесом, за станом учасників освітнього процесу, проведення анкетування, опитування, тестування, рейтингів, бесід, аналіз участі у конкурсах, організація та проведення обговорень);
- методи оцінювання (самооцінка, оцінка психологом емоційного стану учасників освітнього процесу).

Новизна ідеї досвіду визначається тим, що:

- узагальнено сучасну систему психологічного супроводу усіх учасників освітнього середовища закладу освіти як складової безпечного освітнього середовища в умовах військового стану;
- доведено ефективність системи психологічного супроводу усіх учасників як складової безпечного освітнього середовища.

Результативність досвіду:

- реалізовує освітні реформи та вимоги сьогодення, охоплює ефективним психологічним супроводом учасників освітнього процесу;
- створює безпечний та комфортний освітній простір для всіх його учасників;
- позитивно впливає на зміцнення психічного здоров'я учнів, батьків, педагогів через зниження емоційно-психічної напруги й підвищення здатності до саморегуляції.

Практична значущість дослідження полягає в узагальненні та впровадженні запропонованої системи психологічного супроводу учасників освітнього процесу під час військового стану, реалізації освітньої реформи з використанням інноваційних форм та методів під час роботи, що обумовлює практичну значущість та ефективність інноваційної практики.

РОЗДІЛ 1. Реалізація системи психологічної підтримки та супроводу учасників освітнього процесу в умовах військового стану

З початком повномасштабної війни і введенням військового стану на території України освітня галузь перестала функціонувати у стандартному режимі. Діяльність психологічної служби закладу освіти кардинально змінила вектор, адже постало гостре питання щодо стану психологічного здоров'я усіх здобувачів освіти. Адже під час війни головне завдання навчання не в засвоєнні нових знань, а в реалізації базових потреб людини у спілкуванні, безпеці, психологічній підтримці.

Тож перед психологами закладів освіти постала глобальна потреба – по-новому поглянути на потреби учасників освітнього процесу, навчити їх протистояти складним життєвим подіями та відновлюватися після травматичних подій чи стресу. Резильєнтність сьогодні не про те, щоб не відчувати біль, а про те, щоб навчитися справлятися з цим станом. Це те, що дає психологічну силу втриматися проти викликів, які неминуче трапляються з нами.

Термін «психологічний супровід» у сучасній психологічній літературі трактується досить широко. Крім того, у науковій і методичній літературі не існує однозначного підходу у визначенні цілей і завдань психологічного супроводу, його змісту [8].

В основу моделі психологічного супроводу Шевченківського ліцею № 1 Шевченківської селищної ради Куп'янського району Харківської області покладена модель психологічного супроводу за О. Казаковою – як комплексного методу, в основі якого – єдність чотирьох функцій:

- діагностика суті виниклої проблеми;
- інформація про суть проблеми й шляхи її розв'язання;
- консультація на етапі ухвалення рішення й вироблення плану вирішення проблеми;
- первинна допомога на етапі розв'язання проблеми [2].

Запропоновані функції пов'язані з основними напрямки роботи практичного психолога (рис. 1).

Особливість психологічного супроводу в умовах військового стану полягає в безпосередній

роботі не тільки з учнями, але й педагогами та батьками закладу освіти. Це не менш

важлива спланована та систематизована робота психолога, мета якої збереження фізичного та психічного здоров'я через опанування простих і конкретних правил взаємодії в надзвичайній ситуації, технік самодопомоги, прийомів регулювання стресу, зняття тривоги та напруження, емоційної стабілізації через різні форми та методи роботи, які створюють максимально комфортні умови ефективної взаємодії всіх ланок освітнього процесу.

З метою визначення ефективності системи психологічної підтримки та супроводу учасників освітнього процесу в умовах військового стану в закладі освіти здійснюється моніторинг показників комфортності під час навчання за напрямками: психологічний, безпековий, співпраця з педагогами. Результати представлені в діаграмі (діаграма 1).

Діаграма 1. Узагальнений результат моніторингу щодо показників комфортності

Освітній процес закладу освіти в даний час відбувається в дистанційному форматі. Тож налагодження взаємодії та співпраці з учасниками освітнього процесу здійснювалося за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій.

Через платформу ZOOM здійснюються: консультації, профілактичні, просвітницькі, розвивальні заходи та зустрічі не тільки з учнями, а й з батьками та педагогами.

Через сторінку ліцею у Facebook <https://www.facebook.com/groups/1990192624568626>, діючий блог практичного психолога <https://svetlanaovcharencko.blogspot.com/> постійно висвітлюється актуальна інформація, дописи щодо збереження та відновлення психічних ресурсів, формування психологічної стійкості, інструкції з надання першої неспеціалізованої допомоги, техніки екстреної психологічної допомоги в екстремальних ситуаціях, вправи та

методики для самодопомоги, допомоги оточуючим. Також там розміщені розвиваючі та інтерактивні вправи, ігри, чек-листи, мотиватори, мультфільми тощо.

Групи у Viber здебільшого використовуються під час роботи з визначеним класом або групою під час діагностики, інформаційно-тематичної розсилки та оголошень.

Діє електронна скринька довіри dovira.tut@gmail.com.

Психологічна служба закладу освіти тісно співпрацює з благодійними фондами: Благодійний фонд «Майя», місто Київ; Благодійний фонд «OLLI», місто Лос-Анджелес, Благодійний фонд «Єдність та сила», місто Харків.

Благодійний фонд «OLLI», місто Лос-Анджелес – є постійним партнером у цей нелегкий час. Дякуючи засновниці фонду Джинг Лі та дружній команді, в 2022, 2023 роках:

- учні отримали канцелярські набори, смачні солодкі подарунки;
- у ліцеї були встановлені вхідні двері;
- встановлено 5 камер відеоспостереження, важливі елементи безпеки.

Завдяки співпраці з Благодійним фондом «Майя» – 51 учень та учениця початкової школи та майбутні дошкільники отримали планшети та рюкзаки з канцелярськими наборами.

За підтримки Благодійного фонду «Єдність та сила» у грудні 2023 року в закладі освіти відкрився розвиваючий освітній простір «Острівце дитинства». Він створений для дітей, які в наслідок військових дій мають прояви тривожності, замкненості, агресивності, емоційного виснаження, безсоння. Робота в кімнаті емоційно-психологічного розвантаження сприяє кращій адаптації та мотивації до навчання, профілактиці емоційного вигорання, дає змогу не лише зняти психологічне напруження, а й створити радісний настрій та відчуття безпеки, сприяє фізичному, емоційному, інтелектуальному та духовному здоров'ю не лише дітей, батьків, а й педагогів.

Світлина 1. Освітній простір «Острівце дитинства»

Таким чином, психологічний супровід в умовах військового стану – це професійна діяльність практичного психолога, його ефективна взаємодія з учасниками освітнього процесу засобами діагностики, профілактики, корекційної роботи, психолого-педагогічної просвіти спрямовані на надання допомоги усім учасникам освітнього процесу в розв'язанні актуальних проблем навчання, виховання та соціалізації.

РОЗДІЛ 2. Створення безпечного освітнього середовища закладу освіти через взаємодію психологічної служби з усіма учасниками освітнього процесу

Сьогодні українськими науковцями у сфері психології напрацьовується концепція «психологічно безпечного освітнього середовища» як простору, в якому більшість його учасників відчують захищеність від психічного насильства. Підтримка високого рівня психологічної безпеки в освітньому середовищі знижує ризики та порушення психоемоційного розвитку його учасників, сприяє зміцненню їх фізичного, інтелектуального та соціокультурного розвитку, сформованості відчуття психологічної безпеки освітнього простору у всіх його учасників [7].

Створення безпечного освітнього середовища – це постійний процес, що вимагає постійного удосконалення, адаптації та доповнення. Шевченківський ліцей № 1 Шевченківської селищної ради Куп'янського району Харківської постійно вдосконалює свої підходи щодо забезпечення безпеки та підтримки всіх учасників освітнього процесу.

У травні 2021 року ліцей представляв свій досвід роботи на XII Міжнародній виставці «Сучасні заклади освіти – 2021» і здобув перемогу в номінації «Психологічний супровід освітніх реформ у діяльності психологічної служби» – нагороджений золотою медаллю та дипломом переможця.

У грудні 2021 року участь у одинадцятій обласній онлайн-виставці ефективного педагогічного досвіду «Освіта Харківщини XXI століття» в номінації «Школа як простір дитинства: створення безпечного освітнього середовища» - нагороджений дипломом II ступеню.

У 2022-2023 навчальному році відповідно до листа МОН від 14.08.2020 №1/9-436 «Про створення безпечного освітнього середовища в закладі освіти та попередження і протидії булінгу (цькуванню)» був проведений моніторинг актуального стану освітнього середовища. Результати анкетування показали достатній рівень безпеки, комфорту та привабливості закладу освіти з точки зору учасників освітнього процесу.

Орієнтуючись на власний досвід, результати моніторингу, запити учасників освітнього процесу та вимоги сьогодення, заклад освіти ставить перед собою завдання, які забезпечать:

- реалізацію прав і норм щодо фізичної, психологічної, інформаційної та соціальної безпеки учасників освітнього процесу в умовах війни;
- організацію вільного від дискримінації та насильства освітнього простору;
- створення інклюзивного, розвивального та мотивуючого до навчання простору;
- психоемоційну підтримку та супровід усіх учасників освітнього процесу, допомогу в подоланні стресу, психологічної травми;
- навчання дітей, батьків, вчителів основам самодопомоги, емоційної стабілізації.

Як одна з передумов безпечного освітнього середовища, незважаючи на дистанційну форму навчання, в ліцеї розроблений, доведений до відома та опрацьований усіма учасниками освітнього процесу чіткий алгоритм дій у надзвичайних ситуаціях. Діє протокол безпеки, якими керуються педагоги та учні щодо дій під час повітряних тривог, перебування в безпечному місці, поводження під час онлайн-уроків.

Мінна безпека є невід'ємною та надважливою складовою безпечного освітнього середовища в умовах військового стану. З метою формування знань, які допоможуть розпізнати вибухонебезпечні предмети та усвідомлювати алгоритм грамотної поведінки у нестандартних обставинах, опанувати нові звички та знання, підвищити обізнаність щодо мінної безпеки. У 2022-2023 навчальному році усі педагоги та учні пройшли два етапи навчання, яке проводили сапери розмінування

Світлина 2. Інформаційний плакат для мешканців селища з мінної безпеки

ТОВ "ДЕМІНІНГ СОЛЮШНС". Також учні початкової школи стали активними учасниками конкурсу малюнків із мінної безпеки, акції «Бережи своє життя! Обережно! Міни!», в ході якої були створені інформаційні плакати для мешканців селища та відеоролик «Мінна безпека від учнів Шевченківського ліцею №1» <https://youtu.be/Sl4bVQMDbOc>.

У 2023-2024 навчальному році були проведені заходи з мінної безпеки для учнів 1-4, 5-11 класів, які провели представники Данської ради у справах біженців. Психологічною службою та учнями 10 класу був розроблений інтерактивний плакат із мінної безпеки «Пес Патрон попереджає: «Обережно! Міни!» <https://view.genial.ly/65f7eee7a6b02d001490dae1/guide-minna-bezpeka-pes-patron-poperdzhaye-oberezhno-mini-kobilinska-yuliya>. Ця робота в 2024 році взяла участь у обласній акції «Молодь – за здоровий спосіб життя» до Всесвітнього дня здоров'я.

2.1. Організація психологічного супроводу дітей умовах сьогодення

Збройні конфлікти мають руйнівний вплив на психічне здоров'я. За таких умов набуває важливість, по-перше, проведення заходів, направлених на зниження ризику появи потенційних майбутніх проблем, розвиток стресостійкості, яка надалі допоможе долати стресогенні події, по-друге, психологічний супровід спрямовуються на всіх дітей, за рахунок чого допомогу отримають діти, які найбільше її потребують.

Із метою профілактики та попередження негативних явищ в учнівському середовищі проводяться тематичні тижні із залученням усіх учасників освітнього процесу, протягом тижня проводяться різноманітні за формою та змістом заходи.

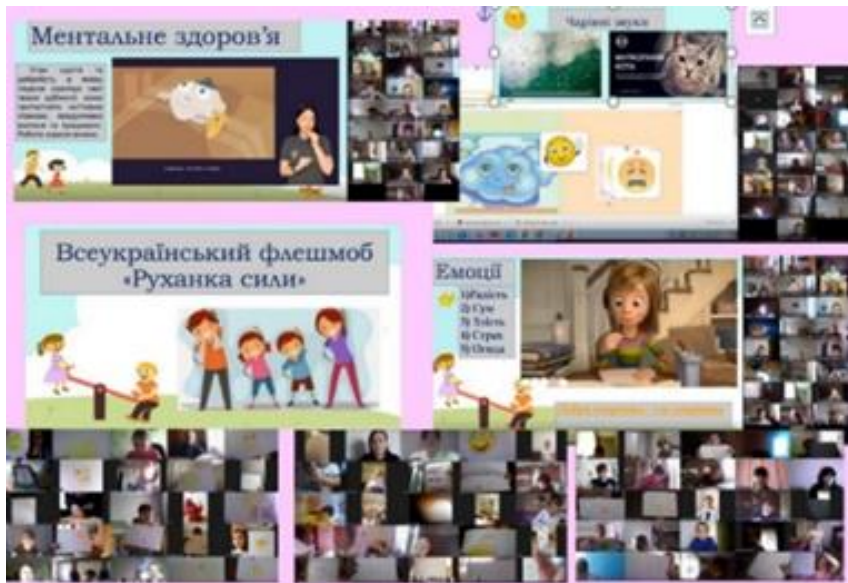
Учні створюють профілактичні відео (*додаток 1*): проєкт в рамках Всеукраїнської акції «16 днів проти насилля» - «Жест, який рятує!» https://youtu.be/4rGqbtH_HR8 , до Дня ментального здоров'я – «Руханка сили» <https://youtu.be/MyWxUwsCmyc> , до тижня протидії булінгу - «Людина - основа толерантності» <https://youtu.be/oEUcP3AdYqA> , до Дня психічного здоров'я - «Поради, які допоможуть підтримувати психічне здоров'я у нелегкий час» <https://youtu.be/DnmQzsUrcVs> , Всеукраїнська акція «16 днів проти насильства» - «Шевченківський ліцей №1 презентує» <https://youtu.be/yxFNiW6S9Ic> .

Під час створення безпечного освітнього середовища профілактична робота щодо попередження негативних явищ в учнівському середовищі є одним із пріоритетних напрямів. З метою профілактики та попередження негативних явищ в учнівському середовищі проводяться тематичні дні та тижні, зустрічі із залученням усіх учасників освітнього процесу (*додаток 2*): тиждень попередження суїцидальних тенденцій «Життя барвисте та цікаве», тиждень психології «Всесвіт моєї душі», Всеукраїнський тиждень протидії булінгу «Зупинимо булінг разом!», щорічна акція «16 днів проти насильства», тиждень протидії торгівлі людьми «Знати, щоб попередити!», День психічного здоров'я «У дзеркалі душі», «День безпечного інтернету» <https://miro.com/app/board/uXjVPqxVzyg=?moveToWidget=3458764545314623455&cot=14> . Цикл зустрічей «Правила безпечної поведінки у надзвичайних ситуаціях», «Самодопомога в складних ситуаціях», «Барви мого емоційного стану», «Ментальне здоров'я».

Особливо актуальним є проведення «Ресурсних зустрічей» (*додаток 3*), їх мета: налагодження контакту, розвантаження, стабілізація емоційного стану, підняття настрою та зняття напруги. Майже завжди до зустрічей доєднувалися батьки, адже відчуття безпеки дитини складається з двох факторів – власного відчуття, емоційного стану батьків або дорослих, які поряд. У такому випадку психологічна допомога та емоційна підтримка мала подвійну силу та спрямовувалася на збереження і зміцнення психічного здоров'я в умовах військового стану. Під час зустрічей опановувалися техніки стабілізації емоційного стану (техніки заземлення, дихання, самомотивації,

АРТ-терапевтичні вправи тощо) та розвиток стресостійкості, пошуку ресурсів, виносилися на обговорення питань, які хвилюють учасників.

Невід'ємною частиною психологічного супроводу є індивідуальні консультації

дітей, які отримали психоемоційну травму під час війни. Під час зустрічі використовується терапевтична іграшка Хібуки, прийоми Арт-терапії.

Формування готовності дошкільнят до навчання здійснювалося через підготовчі відео-заняття на платформі ZOOM, які проходили в ігровій формі з використанням цікавих вправ, рухливих ігор, відеоматеріалів,

Світлина з Знімки екрану під час проведення циклу тематичних зустрічей з учнями

інтерактивних вправ, які розміщувалися на віртуальній платформі Miro <https://miro.com/app/board/uXjVPqxVzyg=/>.

Учні залучаються до різноманітних акцій, проєктів та ініціатив:

- 159 учнів долучилися до Всеукраїнського уроку «Шкільний урок волонтерства»;
- 184 учнів брали участь у Всеукраїнському проєкті «Руханка сили»;
- 105 учнів початкової школи долучилися до акції ліцею «Долонька толерантності»;
- 90 учнів до ініціативи «Валізка з книжками».

Активна залученість учнів та учениць у різноманітну діяльність розвиває відчуття безпеки, сприяє підвищенню психоемоційного стану, заспокоює дітей, переключає їх увагу, дає відчуття захищеності, зменшує напругу та стрес.

Активно діє блог практичного психолога, де висвітлюються актуальні матеріали різного тематичного спрямування <https://svetlanaovcharencko.blogspot.com/>, скринька довіри dovira.tut@gmail.com, індивідуальні консультації.

У законі України «Про освіту» визначено, що «інклюзивне освітнє середовище – сукупність умов, способів і засобів їх реалізації для спільного навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти з урахуванням їхніх потреб та можливостей».

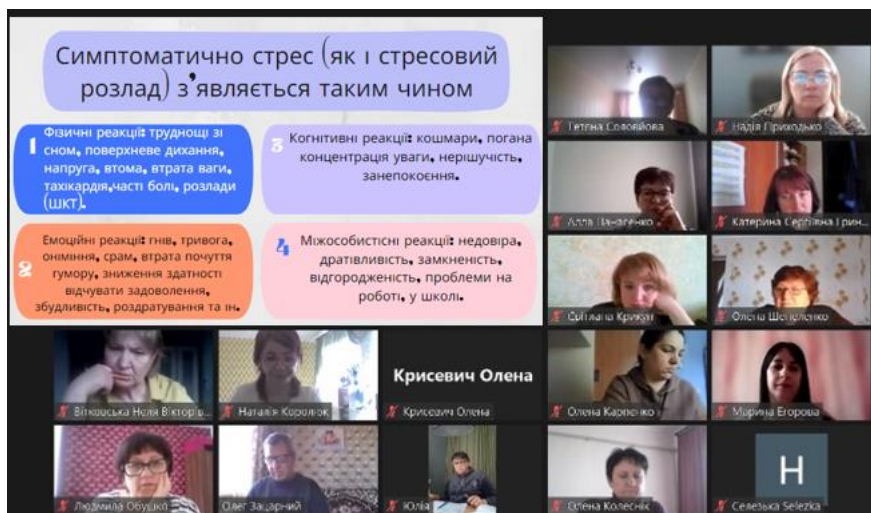
Із 2017-2018 навчального року в закладі освіти організовано інклюзивне навчання. Із кожним роком кількість учнів із особливими освітніми потребами зростає. Дана категорія учнів та учениць залучені до активної діяльності: вільно спілкуються з однолітками й іншими учасниками освітнього процесу, відчувають

свою рівність та причетність до спільної діяльності, віру у власні сили, бажання досягати більшого. Через активні форми роботи відбувається природне підтримання емоційної стабільності, розвиток навичок самодопомоги та формування ресурсного стану.

Отже, плануючи та здійснюючи заходи, спрямовані на підтримку та психологічний супровід учнів, ми здійснюємо важливий інвестиційний вклад у майбутнє. Адже наші учні не тільки опановують техніки стабілізації психологічного стану, зняття напруги, тривоги, відпрацювання навичок керування своїм емоційним станом, а і вчаться спілкуватися, розуміти свою унікальність, розвивають свої здібності, також отримують масу задоволення, позитивних емоцій від проведених заходів.

2.2. Психологічні знання та навички, як необхідна умова компетентнісного педагога

Особливо актуальним в умовах сьогодення є психологічний супровід педагогів. Для дітей вони є опорою, їх емоційний стан — орієнтиром, індикатором безпеки. Під час уроку педагоги мають бути в ресурсі, щоб віддавати його дітям. За цих умов учитель може бути не лише передавачем інформації, а й джерелом психологічної підтримки та зцілення. З метою надання психологічної підтримки з вчителями проводяться (додаток 4):

Світлина 4. Знімки екрану під час проведення тематичних зустрічей з педагогами

ресурс. Як його знайти, розпізнати та застосувати», «Психологічний комфорт на уроці», які допомагають у професійній діяльності педагогів, розвивають психологічну компетентність та професійну рефлексію, сприяють профілактиці емоційного вигорання педагогічних працівників, розвивають навички надання першої психологічної допомоги, виявлення тривожних дітей, опрацьовуються методики емоційної підтримки учнів та самодопомоги;

- педагогічні ради «Попередження суїцидальної поведінки дітей», «Педагогічна взаємодія з дітьми «групи ризику», «Визначення ефективного профілю навчання в 10 класі», «Булінг в учнівському колективі», на яких розглядаються питання попередження випадків булінгу, необхідності вчасного розпізнавання ознак, алгоритми реагування на його прояви та ефективної підтримки жертв, попередження випадків домашнього насилля, інтернет - безпеки;

- психолого-педагогічні консилиуми «Шкільна адаптація та особливості її перебігу», ділові ігри «Клімат колективу», «Сила підтримки» є особливо актуальними, адже крім традиційних питань супроводу учнів адаптаційних класів, на них розробляються адаптаційні заходи щодо учнів з числа внутрішньо переміщених осіб, складається план підтримки соціально-психологічного, емоційного, навчального компоненту.

— тренінги «Професійне вигорання», цикл семінарів «Психологічні атаки. Як захистити себе у професійному середовищі», «Стрес. Помітити. Попередити. Не допустити», «Ми хочемо, щоб нас любили» (особливості роботи з внутрішньо переміщеними дітьми), практикуми «Особистий

Важливою складовою розвитку «м'яких навичок» є співпраця з Комунальним вищим навчальним закладом «Харківська академія неперервної освіти», педагогічний колектив протягом останніх трьох років в онлайн-форматі проходив навчання за напрямками: підготовка тренерів-педагогів, тематичні спецкурси, методичні колоквіуми, школа молодого фахівця тощо.

Взаєморозуміння й співробітництво психолога з педагогами завжди позитивно впливає на якість співпраці між учнями, батьками та колегами. Ця співпраця створює позитивно заряджений емоційний простір, який допомагає відчувати стабільність та відновити відчуття безпеки. А це зараз найважливіше...

2.3. Психопрофілактика та просвітницька робота з батьками

Варто зазначити, що психоемоційний стан дітей в більшості випадків залежить від стану дорослих. Тобто спокій та психологічна стабільність дорослого — це частина спокою та благополуччя дитини. Тому при наданні психологічної допомоги дитині ми особливу увагу приділяємо психоемоційному стану батьків.

Реалізується психопрофілактична та просвітницька робота з батьками через проведення батьківських зборів, семінарів, тренінгів, індивідуальних і групових консультацій, практикумів (додаток 5). Активно використовується блог практичного психолога <https://svetlanaovcharenko.blogspot.com/> та сторінка ліцею у Facebook <https://www.facebook.com/groups/1990192624568626>, групи у Viber.

Під час психопрофілактичного семінару «Моє ментальне здоров'я» головним завданням було вибудувати стратегію дбайливого ставлення до себе, щоб залишитися ресурсним та підтримати власних дітей у травматичній для них ситуації. У стресовій ситуації для дитини дуже важлива реакція батьків. Що впевненіше поведуться батьки, то більш захищено почуватимуться діти. Адже дитина виробляє власну модель поведінки, спостерігаючи за значущими дорослими.

Тренінг «Взаємопідтримка та допомога» спрямований на підвищення загальної психологічної культури та психологічної компетентності батьків школярів із питань підтримки та збереження психічного здоров'я дітей у військовий і повоєнний час, попередження негативних наслідків війни. Під час роботи батьки ознайомилися з ознаками психологічної травми у дитини, навчилися технікам стабілізації та допомоги.

Світлина 5. Знімки екрану матеріалів заняття з майбутніми першокласниками на платформі Miro

щотижня протягом 6 місяців на платформі Miro <https://miro.com/app/board/uXjVPqxVzyg/>.

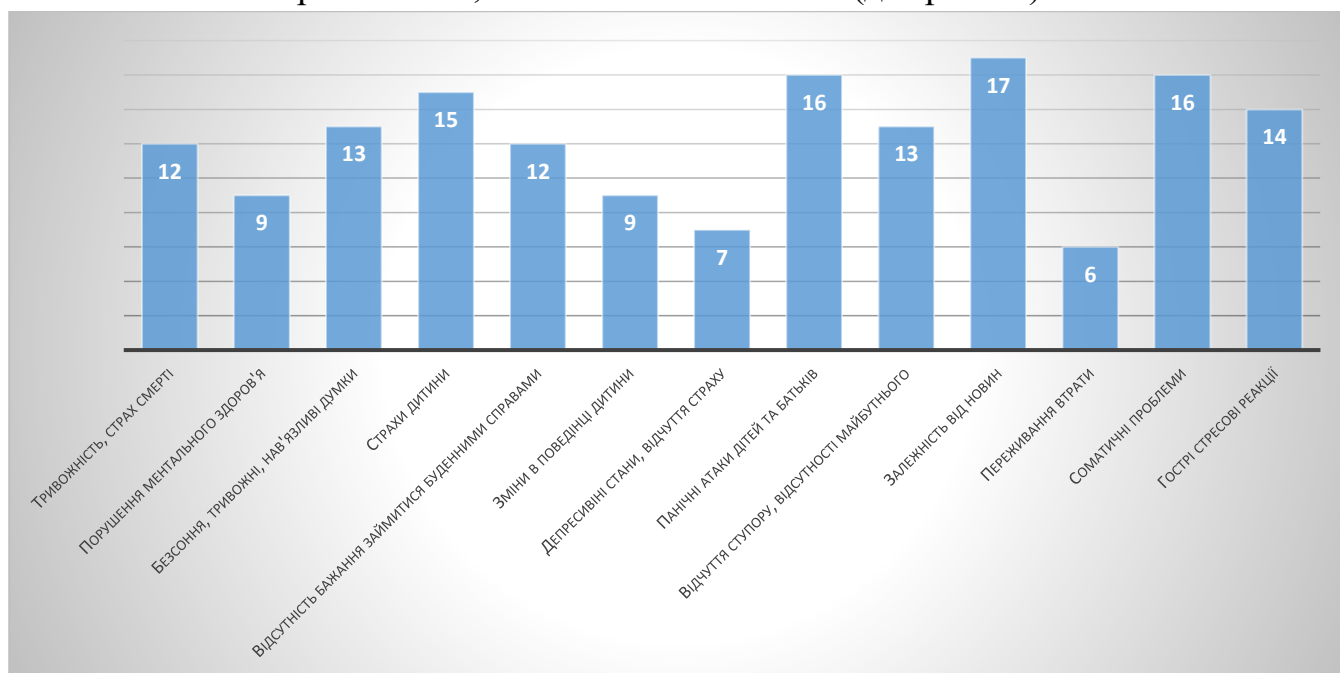
Не менш важливим є психологічний супровід батьків майбутніх першокласників, для них були проведені батьківські зустрічі «Школа щастя та успіху», «Перший клас чекає вас», розроблені відео-поради щодо підготовки до школи «Батькам майбутніх першокласників» <https://youtu.be/ZBYOzcMQXvQ>, розроблені тематичні буклети (додаток 6). Батьки разом із дітками відвідували підготовчі заняття для майбутніх першокласників, які проходили

Важливими є зустрічі щодо попередження проявів насилля, булінгу та цькування «Ігри, в які грають наші діти», профілактика дезадаптації «Адаптація. Як допомогти дитині».

Крім того, були створені коротенькі відео-поради на різну тематику:

- "Допоможи собі сам", короткі поради щодо зняття різних негативних емоційних проявів простими прийомами Арт-терапії. <https://youtu.be/Nux7ltMCnm8>.
- Поради, які допоможуть підтримувати психічне здоров'я у нелегкий час <https://youtu.be/DnmQzsUrcVs>.
- Як зосередитись на головному під час дистанційного навчання <https://youtu.be/snRFDC3GVTA>.
- «Що хочуть чути наші діти» про те, що насправді хочуть чути наші діти, навіть якщо це незвичайна ситуація... <https://youtu.be/fFR6MF1yImY>.
- «День щастя» https://youtu.be/zwKz9mNgM_g.

Консультування – це ще один важливий вид психологічної допомоги. Воно найчастіше відбувається при індивідуальних зустрічах або в онлайн-форматі на платформі Zoom. Тематика звернень батьків різноманітна, але найбільше пов'язана з психологічними проблемами, які пов'язані з війною (діаграма 2).

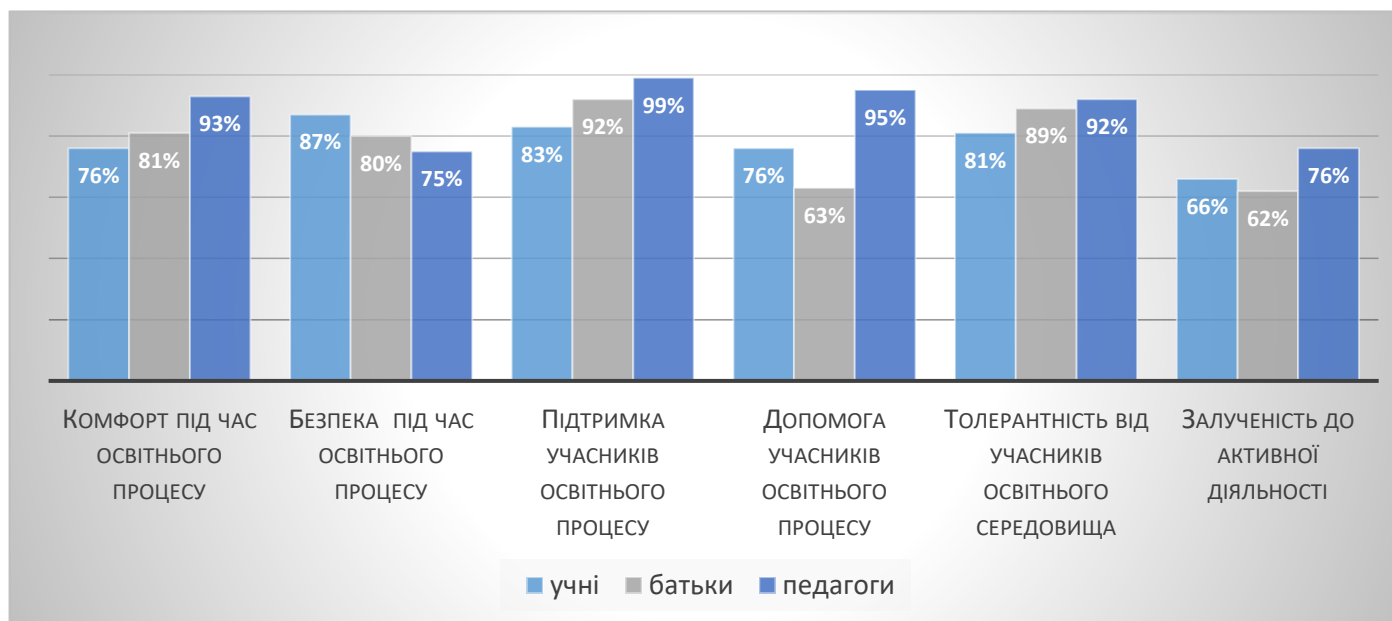
Діаграма 2. Тематика звернень батьків до психологічної служби ліцею

Внутрішній спокій, здатність зважено міркувати, відчуття внутрішнього ресурсу є ознакою особистого балансу, стресостійкості. Такі практичні навички мають батьки нашого закладу освіти, адже саме вони дозволяють подбати про своїх дітей та близьких. Тепер батьки знають: піклуючись про себе, вони піклуються про своїх найдорожчих.

2.4. Результативність та ефективність співпраці

Враховуючи актуальність питання щодо психологічного супроводу та підтримки усіх учасників освітнього процесу в умовах військового стану як ефективної складової створення безпечного освітнього середовища важливо з'ясувати, чи є дієвою зазначена система.

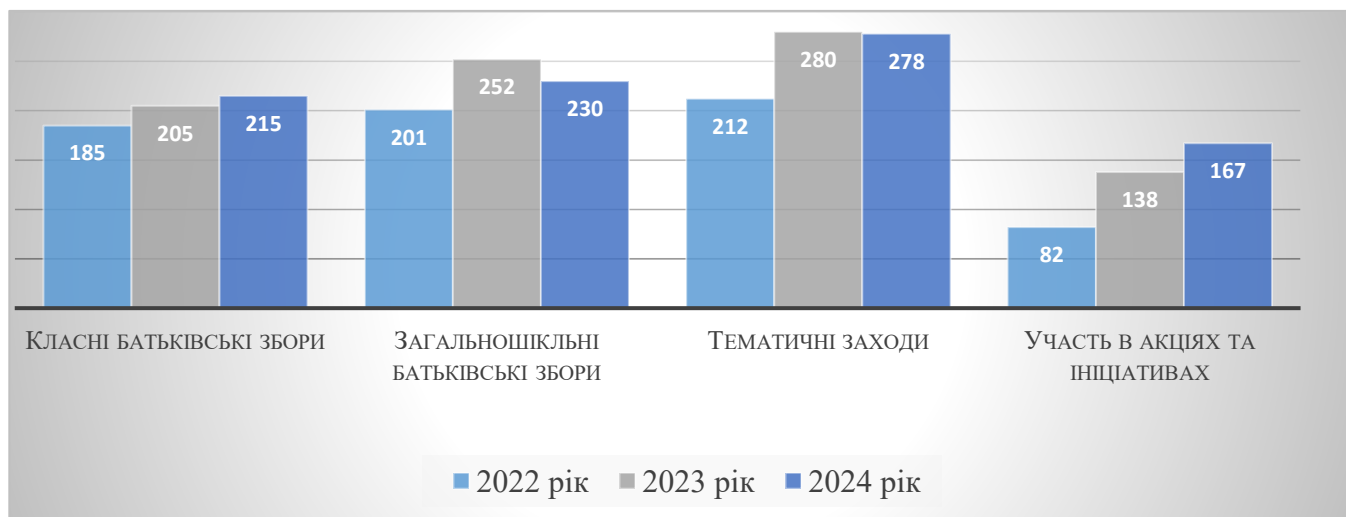
Із цією метою серед учнів, батьків і вчителів було проведено анкетування, яке було розроблено у 2023 році, з метою визначення рівня комфорту та безпеки навчання та напрацювання рекомендацій щодо вдосконалення подальшої діяльності (додаток 7), результати якого (діаграма 3) вказують, що переважна більшість учасників освітнього процесу задоволені рівнем комфорту та безпеки, що створені в

Діаграма 3. Результати анкетування щодо створення безпечного середовища через психологічний супровід та підтримку

закладі освіти. Найбільший відсоток з усіх учасників опитування має показник «підтримка учасників освітнього процесу», «толерантність від учасників освітнього процесу». Незначне зниження показників спостерігається щодо «залученості до активної діяльності» та «допомоги учасників освітнього процесу».

Реалізовані заходи та форми роботи з батьківською громадою значно вплинули на підвищення відсотка батьків, які є активними та небайдужими учасниками освітнього процесу, про що свідчать зрізи за період з 2022 по 2024 роки (діаграма 4). Активна співпраця під час тематичних заходів, батьківських зборів, акцій та ініціатив дає можливість батькам відчувати себе причетними до освітнього процесу, зрозуміти власну роль та переконатись, що їх думка впливає на ефективність роботи закладу освіти.

Діаграма 4. Кількісний показник відвідуваності батьками шкільних заходів

За останні роки реалізовано ряд проєктів:

- «Острівцець дитинства» розвиваючого освітнього простору, грудень 2023 р., спрямований на створення безпечного освітнього середовища, емоційно-психологічного розвантаження, кращій адаптації та мотивації до навчання, профілактиці емоційного вигорання для учнів, батьків, учителів.

- «Планшет для школяра», для школярів-початківців із найуразливіших родин, що постраждали від війни, з метою покращення доступу до онлайн – освіти:

- 19 учнів (вересень 2023 року);
- 10 школярів (листопад 2023 року);
- 22 школяра (лютий 2024 року).

- «Пакунок підтримки» отримали учні 1-11 класів.

Безпечне середовище позитивно впливає на мотивацію та бажання бути залученим до активної діяльності. Наші учні – постійні учасники та переможці інтелектуальних і творчих конкурсів.

- У 2021/2022 н.р. маємо перемогу на Всеукраїнському рівні: Даниленко Ксенія, учениця 7-А класу, посіла I місце у Всеукраїнському конкурсі «Львів з ароматом кави». Бурлака Поліна, учениця 8-А класу, посіла I місце в обласній акції «Молодь – за здоровий спосіб життя».

- 2022/2023 н.р. маємо перемоги на обласному рівні: Кобилинська Юлія, учениця 9-А класу, посіла I місце в обласній акції «Молодь – за здоровий спосіб життя», напрям «Дбайливе ставлення до власного здоров'я та здоров'я інших людей. Психологічна допомога дітям під час війни», Даниленко Ксенія, учениця 9-А класу, посіла I місце в обласному конкурсі «Валеологічна культура - вибір ХХІ ст.», напрям «Культура спілкування в сучасній школі. Особливості булінгу в шкільному віці, протистояння та профілактика».

- 2023/2024 навчальному році учні ліцею брали участь у Конкурсі найактивніших закладів освіти – учасників Global Money Week: створено 3 команди (залучено більше 100 учнів ліцею початкової та середньої школи), 1 команда - переможці обласного та учасники національного відбору.

Світлина 6. Учасниками онлайн-змагання

- 6 учнів стали активними учасниками онлайн-змагання з кібербезпеки, European Cyber Security Cup 2023, м. Берлін.

- У квітні 2023/2024 навчального року подано дві роботи до обласної акції «Молодь – за здоровий спосіб життя», напрям «Мінна безпека» та «Дбайливе ставлення до власного здоров'я та здоров'я інших людей».

Отже, аналізуючи зазначене, можна зробити висновок, що психологічний супровід учасників освітнього процесу є ефективною складовою створення безпечного освітнього середовища закладу освіти в умовах військового стану. Результатом зазначеного супроводу є нова життєва якість — адаптивність, здатність досягати емоційної рівноваги, зниження тривоги, емоційної напруги, зняття стресу у міжособистісних відносинах як в звичайних, так і в стресових життєвих ситуаціях.

ВИСНОВКИ

Створення безпечного освітнього середовища в умовах війни - це та ще задача із зірочкою, адже це робота у режимі особливої відповідальності, працездатності, наполегливості, єдності, відкритості усіх учасників освітнього процесу.

Саме така злагоджена діяльність перетворюється із випробувань на рушійну силу. Це можливість побудувати міцний фундамент під ногами, відчувати атмосферу комфорту, сприятливого соціального та психологічного клімату, що наповнює та налаштовує кожну особистість на раціональні вчинки, креативні та інноваційні підходи, сприяє зміцненню колективного духу, який зберігається навіть у складних ситуаціях, може протистояти викликам та забезпечити безпеку та добробут для всіх.

Відповідно до визначених завдань у роботі за темою «Психологічний супровід учасників освітнього процесу – ефективна складова створення безпечного освітнього середовища закладу освіти» можна зробити висновки:

1. Здійснено теоретичний аналіз наукової літератури з питань психологічного супроводу учасників освітнього процесу в умовах військового стану. Виявлено та обґрунтовано необхідність створення системи психологічного супроводу, направленої на емоційну стабілізацію, нормалізацію психічного стану, та збереження ментального здоров'я усіх учасників освітнього процесу.

2. Визначено основні напрями роботи психологічної служби закладу освіти під час формування безпечного освітнього середовища, як комплексного методу, в основі якого – єдність чотирьох функцій:

- діагностика суті виниклої проблеми;
- інформація про суть проблеми й шляхи її розв'язання;
- консультація на етапі ухвалення рішення й вироблення плану вирішення проблеми;
- первинна допомога на етапі розв'язання проблеми.

Зазначені функції пов'язані з основними напрямки роботи практичного психолога.

3. Узагальнено систему психологічного супроводу усіх учасників освітнього середовища закладу освіти як складової безпечного освітнього середовища в умовах військового стану.

Особливість психологічного супроводу в умовах військового стану полягає в безпосередній роботі не тільки з учнями, але й педагогами та батьками закладу освіти. Це спланована та систематизована робота психолога, мета якої збереження фізичного та психічного здоров'я через опанування простих і конкретних правил взаємодії в надзвичайній ситуації, технік самодопомоги, прийомів регулювання стресу, зняття тривоги та напруження, емоційної стабілізації через різні форми та методи роботи, які створюють максимально комфортні умови ефективної взаємодії всіх ланок освітнього процесу.

4. Проведено діагностичний зріз ефективності запропонованої системи психологічного супроводу учасників освітнього процесу закладу освіти та визначено показники безпеки в умовах військового стану. Отримані результати вказують на ефективність описаної системи психологічного супроводу.

Узагальнюючі результативність системи роботи психологічної служби Шевченківського ліцею № 1 Шевченківської селищної ради Куп'янського району Харківської області під час формування безпечного освітнього середовища та узагальнюючи систему психологічного супроводу усіх учасників освітнього середовища в умовах військового стану, можна зробити наступні висновки:

- взаємопідтримка та взаємодія між учасниками освітнього процесу вийшла на більш високий рівень довіри, відкритості, співпраці, що дало змогу реалізувати ряд цікавих проєктів та ініціатив;
- в учнів ліцею простежується стійке підвищення рівня зацікавленості щодо участі в освітніх заходах різного спрямування, за рахунок чого підвищився рівень психоемоційної стабільності та стійкості;
- активність батьківського загалу в житті ліцею значно підвищилася: зросла кількість батьків, які відвідують батьківські збори, беруть участь у проєктах, загальноосвітніх заходах, ініціативах тощо;
- під час освітнього процесу педагоги дотримуються особливих вимог щодо проведення дистанційних уроків із дітьми в період воєнного стану;
- учні, батьки та педагоги ліцею активно використовують техніки та прийоми стабілізації психоемоційного стану та застосовують їх на практиці.

Отже, робота над темою «Психологічний супровід учасників освітнього процесу – ефективна складова створення безпечного освітнього середовища закладу освіти» є ефективною, хоча і нелегкою. Очевидно, що робота з проєктування і створення безпечного освітнього середовища не припиняється навіть після досягнення певного результату. Дотримання безпеки та постійне піклування про неї – це безперервний процес реагування на нові виклики життя, пошуку нових можливостей, ресурсів, генерування нових ідей і правил, що в свою чергу вказує на необхідність подальшої роботи в цьому напрямку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дослідження ІНДЕКС МАЙБУТНЬОГО Індекс добробуту дітей 2023
URL: <https://drive.google.com/file/d/1Z0OBAOgWc4XiWNPZa1ooSITEkc3vy7DN/view>
(дата звернення: 01.04.2024).
2. Казакова Є.І. Толерантність - шлях до розвитку / Казакова Є.І. -СПб: Вид-во Ютас, 2007. С. 66.
3. Панок В. Г. Психологічний супровід діяльності вчителя: постановка проблеми.
URL: file:///C:/Users/ASUS/Downloads/konf_2022-283-294.pdf (дата звернення: 03.04.2024).
4. Практикум для дітей і підлітків «Твоя сила» С. Ройз. URL: https://www.unicef.org/ukraine/media/19841/file/Tvoya_syla. (дата звернення: 03.04.2024).
5. Романовська Д. Д. Психологічна допомога у закладах освіти в період війни: запити, методики, алгоритми дій. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Психологія. 2022. № 1. С. 148-152.
6. Слюсаревський М. І., Григоровська Л. В. Психологічна підтримка учасників освітнього процесу в умовах війни. Вісник Національної академії педагогічних наук України. 2022. № 4 (1). URL: <https://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/article/view/259/310> (дата звернення: 07.04.2024).
7. Соціально-педагогічна та психологічна допомога сім'ям з дітьми в період військового конфлікту : навчально-методичний посібник. — К. : Агентство "Україна". — 2015. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/106560/1/414.pdf?fbclid=IwAR24Zeb8UrpcSCVwbhTcyRkZsKTROWG8rd4gWj6JNxxuvFVf4zt9HghoqD0> (дата звернення: 08.04.2024).
8. Соціально-педагогічна та психологічна робота з дітьми у конфліктний та постконфліктний період: метод.рек. / Бочкор Н. П. та ін.; за ред В. Г. Панка, К.Б. Левченко. Київ: МЖПЦ «Ла Страда-Україна», 2014. С.84

Посилання на відеоматеріали

Проект в рамках Всеукраїнської акції «16 днів проти насилля» «Жест, який рятує!».

Мета:

- ознайомити учнів із жестом, який символізує потребу в допомозі;
- сприяти формуванню вміння розпізнавати насильство;
- розвивати навички запобігання виникненню насильства в сім'ї, школі, серед однолітків.

https://www.youtube.com/watch?v=4rGqbtH_HR8

До Дня ментального здоров'я «Руханка сили».

Мета:

- зменшити тривожність, змістити акцент уваги дітей, допомогти їм прислухатися до себе та знайти внутрішні точки опори;
- залучити учнів до активної діяльності.

<https://www.youtube.com/watch?v=MyWxUwsCmyc>

До тижня протидії булінгу «Людина - основа толерантності».

Мета:

- нагадати про прояви булінгу та мобінгу у сучасному світі;
- інформувати про причини цього явища.

<https://www.youtube.com/watch?v=oEUcP3AdYqA>

До Дня психічного здоров'я «Поради, які допоможуть підтримувати психічне здоров'я у нелегкий час».

Мета:

- опрацювання дієвих порад та технік самодопомоги.

<https://www.youtube.com/watch?v=DnmQzsUrcVs>

Батькам майбутніх першокласників. Поради, щодо підготовки до школи.

Мета:

- визначити головні складові готовності дитини до навчання;
- опрацювати екологічні поради щодо підготовки дитини до навчання в школі.

<https://www.youtube.com/watch?v=ZBYOzcMQXvQ>

Всеукраїнська акція «16 днів проти насильства» «Шевченківський ліцей №1 презентує».

Мета:

- познайомити з поняттям «толерантність»;
- виявити основні риси толерантності; сформулювати правильне уявлення про толерантну поведінку;

- розвивати вміння аналізувати, приймати рішення, вибирати правильну позицію;
- сприяти усвідомленню того, що добро слід починати із себе.

<https://www.youtube.com/watch?v=yxFNiW6S9Ic>

Мінна безпека від учнів Шевченківського ліцею №1.

Мета:

- спонукати учнів до дотримання правил протимінної безпеки;
- формувати в учнів пильність та спостережливість до предметів, що їх оточують: на вулиці, в транспорті, в приміщеннях.

<https://www.youtube.com/watch?v=Sl4bVQMDbOc>

Як піклуватися про себе у важкі часи.

Мета:

- опрацювання та дієвих порад та технік самодопомоги.

<https://youtu.be/DnmQzsUrcVs>

Арттерапія “Допоможи собі сам”

Мета:

- ознайомити з дієвими прийомами арттерапії.

<https://youtu.be/Nux7ltMCnm8>

Як уникати втоми.

Мета:

- практично відпрацювати дієві вправи, які допоможуть знизити та попередити втому.

https://www.canva.com/design/DAE8WDxD1tg/Vvo135YSSCIYrWBQ6fqW2g/view?utm_content=DAE8WDxD1tg&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=editor

День щастя.

Мета:

- спонукати учасників освітнього процесу до відчуття щастя, бажання посміхнутися, пошуку внутрішнього ресурсу.

https://youtu.be/zwKz9mNgM_g

Що хочуть чути наші діти

Мета:

- акцентувати увагу дорослих на простих бажаннях наших дітей;
- викликати приємні спогади, які пов'язані з нашими дітьми.

<https://www.youtube.com/watch?v=fFR6MF1yImY>

Посилання на профілактичні та тематичні зустрічі з дітьми

Інтерактивна зустріч «Слухати серцем, жити дружбою».

Мета:

- вчити дітей цінувати дружбу та друзів;
- викликати у них прагнення бути справжніми друзями;
- формувати якості, що сприяють дружбі;
- виховувати чесність, щирість, чемне ставлення учнів одне до одного.

https://www.canva.com/design/DAF170nll6U/14qttgNqFoOf0GJgYNd4xw/view?utm_content=DAF170nll6U&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=editor

Як уникнути втоми.

Мета:

- ознайомити з ознаками втоми;
- вчити прийомам зняття напруги та втоми;
- формувати знання щодо необхідності збереження власно життя і здоров'я, їх важливість для всього суспільства;
- опрацювання вправ на зняття втоми під час занять і роботи.

https://www.canva.com/design/DAE8WDxD1tg/Vvo135YSSCIYrWBQ6fqW2g/view?utm_content=DAE8WDxD1tg&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=editor

Аптечка самодопомоги та взаємопідтримки.

Інтерактивний плакат містить активні посилання, відеоматеріали матеріал про стрес, зібрані практичні вправи та техніки для подолання стресу й тривоги. Крім того, розмішена інформація, як правильно підтримувати близьких та як розвинути власну емоційну стійкість.

<https://view.genial.ly/6612f2b4183e630014977078/interactive-image-aptechka-samodopomogi-ta-vzayemopidtrimki>

Толерантність - це мистецтво жити разом.

Інтерактивний плакат містить активні посилання, відеоматеріал, буклет, та інтерактивні вправи.

Мета:

- познайомити з поняттям «толерантність»;
- виявити основні риси толерантності; сформувати правильне уявлення про толерантну поведінку;
- розвивати вміння аналізувати, приймати рішення, вибирати правильну позицію;

- сприяти усвідомленню того, що добро слід починати із себе;
- пробудити у дітей щирий інтерес до всього корисного, морального, бажання берегти людську гідність.

https://www.canva.com/design/DAFzq0tsrD0/pXmOndyCe378LTGyKly7gw/view?utm_content=DAFzq0tsrD0&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=editor

Усі ми різні, усі ми рівні.

Мета:

- розкрити поняття «толерантність», показати певні рівні толерантної поведінки людини;
- визначити що таке толерантне ставлення до відмінностей;
- розвивати вміння аналізувати, вибрати правильну позицію, бачити індивідуальне в кожній людині;
- виховувати спостережливість, уважність до інших людей, здатність бачити і розуміти відмінність іншої людини від себе, вчити встановлювати стосунки на доброзичливій основі;
- виховувати чуйність, взаємоповагу, людяність, терпимість і небайдужість;
- сформулювати правильне уявлення щодо толерантної поведінки, проявити комунікативну культуру спілкуванні та взаєморозуміння в колективі.

https://www.canva.com/design/DAF0PoERoPs/EHM9MwgKyA-oihjPD5zalg/view?utm_content=DAF0PoERoPs&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=editor

Волонтери поруч (1-4 класи).

Мета:

- познайомити учнів із поняттям "волонтер";
- стимулювати пізнавальний інтерес до основ моральної культури;
- виховувати повагу та почуття відповідальності до оточуючих.

https://www.canva.com/design/DAF2CmLv1EU/06ji-crb3uxmya-JuKla7Q/view?utm_content=DAF2CmLv1EU&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=editor

Волонтери - люди з великим серцем (5-11 класи).

Мета:

- розширювати знання учнів про волонтерство;
- стимулювати пізнавальний інтерес до основ моральної культури;
- виховувати небайдужого ставлення до людей, які потребують допомоги;
- стимулювати пізнавальний інтерес до основ моральної культури;
- формувати у здобувачів освіти бажання творити добро, бути милосердним і корисними суспільству.

https://www.canva.com/design/DAF18xhsvWM/vyHIBvkFQlO8pQEti0BqLg/view?utm_content=DAF18xhsvWM&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=editor

Наша суперсила (1-5 класи).

Мета:

- формувати у дітей навички безпечної поведінки в Інтернеті;
- вчити основним правилам онлайн-безпеки;
- виховувати самоповагу повагу.

https://www.canva.com/design/DAF7iQkOHG4/sQGrXbyX-Gj9K1g-BpWaGQ/view?utm_content=DAF7iQkOHG4&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=editor

Моя безпека в моїх руках (6-9 класи).

Мета:

- формувати у дітей навички безпечної поведінки в Інтернеті;
- вчити основним правилам онлайн-безпеки;
- виховувати самоповагу повагу.

https://www.canva.com/design/DAF76p1rzzE/q2f46YbClOiCQb8sYx7rrQ/view?utm_content=DAF76p1rzzE&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=editor

Знати, щоб жити. Молодь проти ВІЛ/СНІДу.

Мета:

- продовжувати формувати уявлення про небезпеку ВІЛ/СНІДу;
- сприяти зниженню ризику інфікування ВІЛ, формуванню толерантного ставлення до людей з ВІЛ, особистісної та соціальної компетентності дітей, які вимушені жити в умовах епідемії ВІЛ/СНІД;
- виховувати бажання дотримуватися правил здорового способу життя та побудови між статевих відносин на основі дружби та поваги.

https://www.canva.com/design/DAF1pIP1HV4/hBLKx51WkxXmT8kkQsUomQ/view?utm_content=DAF1pIP1HV4&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=editor

Світ без бар'єрів або як спілкуватися з дитиною з інвалідністю.

Інтерактивна вікторина, яка допоможе узагальнити знання учнів, щодо правил толерантного спілкування з дітьми, які мають інвалідність.

<https://view.genial.ly/656ca609d7975900158d5829/interactive-content-svit-bez-baryeriv-abo-yak-spilkuvatisya-z-ditinoyu-z-invalidnistyu>

Мінна безпека. Пес Патрон попереджає! Обережно! Міни!

Інтерактивний плакат з активними посиланнями, відеоматеріалами, вікторинами.

Мета:

- виховувати почуття відповідальності за своє життя та життя інших людей;

- формувати в учнів пильність та спостережливість до предметів, що їх оточують: на вулиці, в транспорті, в приміщеннях;
- вчити правилам поведінки з незнайомими предметами;
- розвивати обізнаність щодо вибухонебезпечних предметів й речовин, про їхню загрозу життю та здоров'ю.

<https://view.genial.ly/65f7eee7a6b02d001490dae1/guide-minna-bezpeka-pes-patron-poperdzhaye-oberezhno-mini-kobilinska-yuliya>

Твори добро і будь здоровим.

Мета:

- формувати в учнів уявлення про здоровий спосіб життя;
- вчити технікам та вправам, які допомагають стабілізувати емоційний стан;
- розвивати почуття чуйності й доброзичливості;
- узагальнити знання щодо бережного ставлення до власного здоров'я та здоров'я оточуючих;
- виховувати людяність, чесність, милосердя в душах дітей

https://www.canva.com/design/DAGACN7__Aw/VljndOurzJfGcchCs9r6ZA/view?utm_content=DAGACN7__Aw&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=editor

Життя без насильства.

Мета:

- ознайомити учнів із поняттям «насильство», системою державного захисту від насильства;
- сприяти формуванню вміння розпізнавати різні види насильства;
- розвивати навички запобігання виникненню насильства в сім'ї, школі, серед однолітків;
- виховувати вибірковість у прийнятті рішень на користь здорового способу життя, ввічливості.

https://www.canva.com/design/DAF1eKa-yxs/xrK9iXgZfhSgNWug0fGbKA/view?utm_content=DAF1eKa-yxs&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=editor

Підсумки валеологічного онлайн-тижня “Щирі друзі, як надійний міст”.

Мета:

- ознайомити учнів із результатами проведення валеологічного онлайн-тижня;
- підсумувати долученість учнів до справ, які направлені на допомогу та підтримку оточуючих.

https://www.canva.com/design/DAFee-492vw/1pIV1aAXBxXY_LQB6itkNA/view?utm_content=DAFee-492vw&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=editor

Посилання на сторінки блогу практичного психолога:

Головна сторінка, яка містить тематичні та інформаційні матеріали

<https://svetlanaovcharencko.blogspot.com/>

Скринька довіри

https://svetlanaovcharencko.blogspot.com/p/blog-page_64.html

Розвантаження та релаксація

https://svetlanaovcharencko.blogspot.com/p/blog-page_28.html

Ментальне здоров'я

https://svetlanaovcharencko.blogspot.com/p/blog-page_20.html

Для душі та мотивації

https://svetlanaovcharencko.blogspot.com/p/blog-page_4.html

Ресурсні зустрічі для учнів «Крила»

ВСТУП

В умовах сьогодення України, а саме: під час війни, концепція безпеки набуває глибшого значення: на новий рівень актуальності ставиться питання створення безпечного освітнього середовища для усіх учасників освітнього процесу.

Надважливо в цей час створити всі можливі умови для забезпечення захисту життя та здоров'я учнів, розвивати навички основних правил безпечної поведінки, механізми стресостійкості, вчити використовувати техніки стабілізації емоційного стану.

Актуальність теми.

У даний час виникає потреба в нових умовах організації та здійснення освітнього процесу в період війни, потреба у першій та кризовій психологічній допомозі, мета якої збереження фізичного та психічного здоров'я через опанування простих і конкретних правил взаємодії в надзвичайній ситуації, технік самодопомоги, прийомів регулювання стресу, зняття тривоги і напруження, емоційної стабілізації через різні форми та методи роботи.

Однією із форм психологічного супроводу дітей у закладі освіти є корекційно-розвивальна робота.

Мета:

- вчити технікам емоційної стабілізації, знімати напруження, досягати емоційної розрядки;
- підвищити чутливість у сприйнятті навколишнього світу;
- розвивати навички подолання негативних переживань;
- розвивати навички регуляції емоцій, виявляти та залучати ресурси;
- формувати навички пошуку нових рішень, незвичайних способів досягнення результату, нових підходів до вирішення запропонованої ситуації;
- виховувати повагу до думок і поглядів однокласників.

Завдання:

- створення комфортного простору взаємодії;
- активізація ресурсів у стосунках, дружбі та взаємодопомозі;
- усвідомлення, розуміння і безпечне вираження почуттів;
- зняття емоційної та тілесної напруги через фізичні ігри;
- зниження тривоги, зняття зайвого напруження;
- стимуляція до участі у груповій роботі та взаємодії.

Основні методи та форми роботи:

- комунікативні ігри;
- релаксаційні вправи;

- візуалізація;
- арт-терапія;
- руханки.

Форма проведення:

Дистанційно/групова

Терміни проведення:

- 6 місяців.
- заняття регулярні — раз на тиждень, у визначений день та час;
- тривалість зустрічі не має перевищувати 35 хв. для початкової та середньої школи і 40 хв. для старших класів.

Вимоги до організації та проведення занять:

- кімната, де проводитимуться групові заняття, має бути просторою, затишною, зручною для роботи та створювати в дітей відчуття захищеності;
- для творчої роботи має бути стіл та вільне місце для рухової діяльності;
- група учнів - 5 до 12 осіб, має постійний склад.

Інформаційно - ресурсне забезпечення:

платформа Zoom.

Матеріали:

папір, олівці, фарби, пензлики, альбом або папір для малювання, кольоровий папір, картон, ножиці, клей, пластилін, рушнички з тканини або шматочки тканини, паперові серветки, кольорові нитки тощо. Матеріали, які будуть використані на наступному занятті, обговорюються напередодні.

Створення груп:

за результатами анкетування визначаються потенційні учасники груп. Відвідують заняття діти, які мають виражені реакції на травматичний стрес, прояви агресії, тривожну поведінку, батьки яких дали згоду на відвідування цих занять. За бажанням до занять можуть долучатися батьки.

Категорії дітей:

- які втратили на війні рідних;
- мали травматичний досвід;
- чиї рідні зазнали поранення;
- чиї рідні служать в ЗСУ;
- чули звуки вибухів, стрільби, роботи військової техніки, руйнувань;
- бачили руйнування будівель / зруйновані будівлі;
- діти-переселенці.

Очікувані результати

Завдяки запропонованим та відпрацьованим різноманітним технікам та вправам учні можуть у подальшому самостійно обрати ресурс, що їм підходить та допомагає повернути життєву стійкість, не потрапити в тенета стресу, паніки та розпачу.

Орієнтовна тематика занять та ресурсного забезпечення

№п/п заняття	Тема та зміст заняття	Ресурсне забезпечення
1.	<u>Блок І. Я і мій світ навколо</u> Тема. Знайомство Мета: створити умови для безпечної роботи в групі через визначення принципів групової взаємодії та спільних правил. Завдання: - познайомити учасників групи; - формувати навички спілкування, спільної гри; - формувати навички презентувати себе; - створити атмосферу унікальності кожної дитини	Інтерактивні: платформа Zoom , панель зворотного зв'язку з емоджі в Zoom, музичний супровід, відеоресурс. Канцелярія: кольорові олівці, папір для малювання.
2.	Тема. Моє ім'я Мета: створити відчуття безпеки під час роботи в групі через визначення принципів групової взаємодії та спільних правил. Завдання: - продовжувати знайомство учасників групи; - формувати навички спілкування, спільної гри; - формувати навички презентувати себе; - створити атмосферу унікальності кожної дитини.	Інтерактивні: платформа Zoom , панель зворотного зв'язку з емоджі в Zoom, музичний супровід, відеоресурс. Канцелярія: кольоровий папір, клей, ножиці.
3.	Тема. Мої близькі та рідні Мета: розвивати відчуття безпеки, розуміння свого безпечного оточення Завдання: - розвивати навички співпраці; - формувати навички спілкування, спільної гри; - формувати навички презентувати себе; - створити атмосферу унікальності кожної дитини.	Інтерактивні: платформа Zoom , панель зворотного зв'язку з емоджі в Zoom, музичний супровід, відеоресурс. Канцелярія: кольорові олівці, папір для малювання, клей, ножиці, кольорові нитки.
4.	Тема. Наші знайомі Мета: розвивати вміння визначати безпечне оточення Завдання: - розвивати навички співпраці; - формувати навички спілкування, спільної гри; - формувати навички висловлюватися; - створити атмосферу унікальності кожної дитини.	Інтерактивні: платформа Zoom , панель зворотного зв'язку з емоджі в Zoom, музичний супровід, відеоресурс. Канцелярія: пластилін.
5.	<u>Блок ІІ. Світ почуттів та емоцій</u> Тема. Наші емоції Мета: ознайомлення дітей з емоціями, джерелами виникнення. Завдання: - ознайомити дітей із різними емоціями; - називати емоції через створення атмосфери прийняття, довіри в групі; - обговорити джерела виникнення почуттів; - створити безпечний простір для вільного виявлення різних почуттів.	Інтерактивні: платформа Zoom , панель зворотного зв'язку з емоджі в Zoom, музичний супровід, мультфільм, відеоресурс. Канцелярія: кольорові олівці або фарби, папір для малювання, ножиці.
6.	Тема. На що натякають емоції	Інтерактивні: платформа Zoom , панель

	Мета: розвивати знання дітей про емоції, їх значення та їхньої ролі в житті. Завдання: - вчити дітей розрізняти емоції; - називати емоції через створення атмосфери прийняття, довіри в групі; - обговорити джерела виникнення почуттів; - створити безпечний простір для вільного виявлення різних почуттів.	зворотного зв'язку з емоції в Zoom, музичний супровід, мультфільм, відеоресурс. Канцелярія: кольорові олівці або фарби, папір для малювання, ножиці.
7.	Тема. Як розпізнати емоції на обличчі рідних Мета: розвивати знання дітей про емоції, їх прояв у оточуючих. Завдання: - вчити дітей розрізняти емоції, які демонструють близькі; - вчити реагувати на емоції оточуючих; - створити безпечний простір для вільного виявлення різних почуттів.	Інтерактивні: платформа Zoom , панель зворотного зв'язку з емоції в Zoom, музичний супровід, мультфільм, відеоресурс. Маски емоцій, які були зроблені на попередніх зустрічах.
8.	Тема. Приборкувач емоцій Мета: розвивати навички реагування на прояви різних емоційних станів. Завдання: - формувати знання та навички щодо безпечних поведінкових реакцій на відповідні емоційні прояви, - розвивати емпатійність; - створити безпечний простір для вільного виявлення різних емоцій.	Інтерактивні: платформа Zoom , панель зворотного зв'язку з емоції в Zoom, музичний супровід, звуки природи, фото, малюнки, відеоресурс. Канцелярія: папір для запису, ручка або фломастери
9.	<u>Блок III. Наші реакції</u> Тема. Страх Мета: навчити усвідомлювати свої почуття та безпечно їх проявляти в ситуаціях «нормальні реакції на ненормальні події». Завдання: - оцінювати страх і керувати ним; - змінити ставлення до страху; - посилити відчуття сили та задоволення в тілі.	Інтерактивні: платформа Zoom , панель зворотного зв'язку з емоції в Zoom, музичний супровід, мультфільм, відеоресурс. Канцелярія: кольорові олівці або фарби, папір для малювання, ножиці, маску з попередньої зустрічі.
10.	Тема. Погані спогади Мета: розвивати навички саморегуляції, медитації та уяви. Завдання: - ознайомити з медитацією, а також концепцією безпечного місця; - навчити керувати негативними спогадами; - сформувати розуміння, що думки впливають на наші емоції; - посилити відчуття сили та задоволення в тілі.	Інтерактивні: платформа Zoom , панель зворотного зв'язку з емоції в Zoom, музичний супровід, мультфільм, відеоресурс. Канцелярія: кольорові олівці або фарби, папір для малювання, ножиці, маску з попередньої зустрічі.
11.	Тема. Гнів Мета: розвивати навички саморегуляції, керування гнівом. Завдання:	Інтерактивні: платформа Zoom , панель зворотного зв'язку з емоції в Zoom, музичний супровід, мультфільм, відеоресурс.

	- ознайомити учасників із способами безпечного вираження агресивних почуттів; - навчити розуміти, що агресія може бути корисною; - посилити відчуття сили та задоволення в тілі.	Канцелярія: кольорові олівці або фарби, папір для малювання, ножиці, маску з попередньої зустрічі.
12.	Тема. Злість Мета: розвивати навички саморегуляції, керування злістю. Завдання: - ознайомити учасників із ознаками злості; - вчити способам приборкання злості; - розвивати навички трансформувати злість в позитивні емоції.	Інтерактивні: платформа Zoom , панель зворотного зв'язку з емоджі в Zoom, музичний супровід, мультфільм, відеоресурс. Канцелярія: кольорові олівці або фарби, папір для малювання, ножиці, маску з попередньої зустрічі.
13.	Тема. Чарівні почуття Мета: вчити планувати діяльність, яка давала б задоволення та повертала почуття контролю над життям. Завдання: - залучення до планування позитивних справ; - покращення настрою та відновлення контролю над життям.	Інтерактивні: платформа Zoom , панель зворотного зв'язку з емоджі в Zoom, музичний супровід, відеоресурс. Канцелярія: кольоровий папір, кольорові нитки, ножиці, клей.
14.	Тема. Супер-команда та її підтримка Мета: розвивати відчуття родинних зв'язків та активну діяльність у позитивних активних діях Завдання: - допомога учасникам щодо відновлення почуття фізичного та емоційного комфорту; - посилення зв'язку між батьками та дитиною; - покращення настрою та відновлення контролю над життям.	Інтерактивні: платформа Zoom , панель зворотного зв'язку з емоджі в Zoom, музичний супровід, мультфільм, відеоресурс. Канцелярія: фото рідних, власне фото, кольорові олівці або фарби, папір для малювання, ножиці.
15.	Тема. Мої потреби Мета: формування знань про види здоров'я та форми його покращення. Завдання: - вивчити види здоров'я та визначити шляхи його зміцнення; - дотриматися атмосфери поваги, довіри в групі; - відстежити емоційний стан дітей; - створити атмосферу унікальності кожної дитини.	Інтерактивні: платформа Zoom , панель зворотного зв'язку з емоджі в Zoom, музичний супровід, мультфільм, відеоресурс. Канцелярія: кольорові олівці, папір для малювання, ножиці.
16.	Тема. Ресурси фізичного здоров'я Мета: розвивати знання про фізичне здоров'я та способи його покращення. Завдання: - розширювати обізнаність учнів щодо шляхів зміцнення фізичного здоров'я; - дотриматися атмосфери поваги, довіри в групі; - відстежити емоційний стан дітей.	Інтерактивні: платформа Zoom , панель зворотного зв'язку з емоджі в Zoom, музичний супровід, мультфільм, відеоресурс. Канцелярія: кольорові олівці або фарби, папір для малювання.

17.	Тема. Ресурси ментального здоров'я Мета: розвивати знання про ментальне здоров'я та способи його покращення. Завдання: - розширювати обізнаність учнів щодо шляхів зміцнення ментального здоров'я; - дотриматися атмосфери поваги, довіри в групі; - відстежити емоційний стан дітей.	Інтерактивні: платформа Zoom , панель зворотного зв'язку з емоджі в Zoom, музичний супровід, мультфільм, відеоресурс. Канцелярія: Повітряна кулька, крохмаль, кольорові міцні нитки, ножиці.
18.	Тема. Ресурси соціального здоров'я Мета: розвивати знання про соціальне здоров'я та способи його покращення. Завдання: - розширювати обізнаність учнів щодо шляхів зміцнення соціального здоров'я; - дотриматися атмосфери поваги, довіри в групі; - відстежити емоційний стан дітей.	Інтерактивні: платформа Zoom , панель зворотного зв'язку з емоджі в Zoom, музичний супровід, мультфільм, відеоресурс. Канцелярія: фото рідних, власне фото, знайомих, кольорові олівці, папір для малювання, кольорові нитки, ножиці.
19.	Тема. Проблемні ситуації Мета: розвиток навичок / компетентностей розв'язання проблемних ситуацій. Завдання: - обговорити приклади проблемних ситуацій; - визначити шляхи їх розв'язання та попередження; - розглянути чотирикрокову модель розв'язання проблемних ситуацій; - підтримувати атмосферу поваги, довіри в групі.	Інтерактивні: платформа Zoom , панель зворотного зв'язку з емоджі в Zoom, музичний супровід, мультфільм, відеоресурс. Канцелярія: білий папір, кольорові олівці
20.	Тема. Конфлікти Мета: розвиток навичок / компетентностей розв'язання конфліктних ситуацій. Завдання: - обговорити різні типи конфліктів; - зосередити увагу на дослідженні щоденних конфліктів та умінні їх розв'язувати; - підтримувати атмосферу поваги, довіри в групі.	Інтерактивні: платформа Zoom , панель зворотного зв'язку з емоджі в Zoom, музичний супровід, мультфільм, відеоресурс. Канцелярія: листок паперу із попереднього заняття.
21.	Тема. Відновлення Мета: розвиток навичок відновлення, залучення до позитивних активностей Завдання: - визначення чинників відновлення; - залучення до позитивних активностей, що приносять задоволення; - покращення настрою, відновлення почуття контролю над життям.	Інтерактивні: платформа Zoom , панель зворотного зв'язку з емоджі в Zoom, музичний супровід, мультфільм, відеоресурс. Канцелярія: листок паперу із попередніх занять, кольорові олівці.
22.	Тема. Комфорт Мета: розвиток навичок впливу на почуття комфорту, планування та залучення до позитивних активностей Завдання: - визначення чинників, які допомагають відновити почуття фізичного та емоційного комфорту; - залучення до позитивних активностей, що приносять задоволення;	Інтерактивні: платформа Zoom , панель зворотного зв'язку з емоджі в Zoom, музичний супровід, мультфільм, відеоресурс. Канцелярія: папір для малювання, кольоровий

	- покращення настрою, відновлення почуття контролю над життям.	папір, кольорові олівці чи фломастери, клей, ножиці.
23.	Тема. Позитивне мислення Мета: розвиток вміння позитивно мислити. Завдання: - допомогти дітям усвідомити, що вони можуть впливати на свій настрій та настрої інших, позитивно мислячи; - навчити обирати позитивні думки, що знижують рівень стресу; - покращити настрій, підтримувати атмосферу довіри та поваги.	Інтерактивні: платформа Zoom , панель зворотного зв'язку з емоджі в Zoom, музичний супровід, відеоресурс. Канцелярія: кольорові олівці, папір для малювання.
24.	Тема. Щоденні ресурси Мета: розвивати вміння та навички пошуку та використання щоденних ресурсів. Завдання: - розширювати уявлення та навички учнів щодо пошуку та вмінь використання власних та оточуючих ресурсів; - дотримуватися атмосфери поваги, довіри в групі; - відстежувати емоційний стан дітей.	Інтерактивні: платформа Zoom , панель зворотного зв'язку з емоджі в Zoom, музичний супровід, відеоресурс, телефон. Канцелярія: кольорові олівці, папір для малювання.

Посилання на заходи психологічного супроводу педагогів.

Семінар-практикум. Стрес. Реакція. Допомога.

Мета:

- підвищити рівень компетентності вчителів з питань збереження та зміцнення психоемоційного здоров'я;
- розширити знання про стрес та його вплив на здоров'я і життя людини;
- допомогти учасникам усвідомити та вербалізувати свої уявлення про стрес;
- вчитися практично визначати реакції організму на стрес;
- знаходити шляхи його попередження та пошуку ресурсу.

https://www.canva.com/design/DAFsz97diKg/hM5molgw8rk6DCY-hf83vA/view?utm_content=DAFsz97diKg&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=editor

або

<https://drive.google.com/drive/folders/1awqlgcphT6u73YVm-dSTnFLjbUtg9ZfM?usp=sharing>

Семінар. Як піклуватися про себе у важкі часи.

Мета:

- опрацювання та дієвих порад та технік самодопомоги.

https://www.canva.com/design/DAE9SMnNWzk/s0xFPzaRwgqMSdAIBp3V9w/watch?utm_content=DAE9SMnNWzk&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=editor

Семінар - практикум. Як уникати втоми.

Мета:

- практично відпрацювати дієві вправи, які допоможуть знизити та попередити втому.

https://www.canva.com/design/DAE8WDxD1tg/Vvo135YSSCIYrWBQ6fqW2g/view?utm_content=DAE8WDxD1tg&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=editor

Педрада. Урок в умовах війни. Психологічний аспект.

Мета:

- визначити головні психологічні аспекти уроку в умовах військового стану;
- опрацювати ресурсні техніки та психологічні хвилинки, які мають використовуватися під час уроку;
- вчити технікам емоційної стабілізації.

<https://drive.google.com/drive/folders/1N8zcQYvQWJ7MDa1wswHA7NVMpQemVDsM?usp=sharing>

Психолого-педагогічний консилиум. Психологічні аспекти адаптації в умовах сьогодення.

Мета:

- залучити учасників педагогічного консилиуму до активного обговорення проблеми адаптації п'ятикласників до навчання в основній школі;
- створити умови для аналізу свого особистісного досвіду і професійної компетентності;
- виробити рекомендації для всіх учасників навчально-виховного процесу з проблемних моментів адаптації.

<https://drive.google.com/drive/folders/1MAauweibNNS9eXsD02I3Wdof6Lqzp2j?usp=sharing>

Семінар-практикум. 24 лютого в ментальній пам'яті.

Мета:

- вчитися опановувати стрес, паніку, тривожність;
- визначати реакції організму на стрес;
- практично відпрацювати шляхи його попередження та пошуку ресурсу.

<https://docs.google.com/presentation/d/1gemUaMd1jrILn3t4KqKiK0OjDiIUAJLI/edit?usp=sharing&oid=100003746500048167189&rtpof=true&sd=true>

Педрада. Попередження випадків булінгу в учнівському середовищі.

Мета:

- нагадати педагогам про прояви боулінгу та мобінгу у сучасному світі;
- інформувати про причини цього явища;
- нагадати та обговорити алгоритмом дій у випадку булінгу в учнівському середовищі;
- допомогти визначити шляхи розв'язання конфліктних ситуацій.

<https://docs.google.com/presentation/d/17o29M5BwZjUCx0Xr8CkeTtZ2js0kTSsX/edit?usp=sharing&oid=100003746500048167189&rtpof=true&sd=true>

Педрада. Профілактика булінгу, суїцидальних тенденцій, безпечний інтернет.

Мета:

- нагадати поняття “булінгу”, “суїцидальна поведінка”, “аутоагресивні дії людини”, “безпечний інтернет”;
- визначити алгоритм дій щодо запобігання виникненню проявів цих негативних явищ.

https://docs.google.com/presentation/d/1wlzG7ZGz7bEowYjxa5eQRSIGce_IF-he/edit?usp=sharing&oid=100003746500048167189&rtpof=true&sd=true

Посилання на сторінки блогу практичного психолога Овчаренко

Світлани:

Ментальне здоров'я

https://svetlanaovcharenko.blogspot.com/p/blog-page_20.html

Головна сторінка, яка містить тематичні та інформаційні матеріали

<https://svetlanaovcharenko.blogspot.com/>

Розвантаження та релаксація

https://svetlanaovcharenko.blogspot.com/p/blog-page_28.html

Стоп, булінг!

https://svetlanaovcharenko.blogspot.com/p/blog-page_24.html

Педагогічна сторінка

https://svetlanaovcharenko.blogspot.com/p/blog-page_31.html

Книжкові цікавинки

https://svetlanaovcharenko.blogspot.com/p/blog-page_30.html

Посилання на заходи спрямовані на психологічний супровід батьків

Взаємодопомога та підтримка щодня. Школа щастя та успіху.

Мета:

- визначити головні складові готовності дитини до навчання;
- опрацювати дієві вправи та техніки зняття емоційного напруження та тривоги;
- розвивати навички щоденної співпраці та взаємодопомоги.

[https://www.canva.com/design/DAF-](https://www.canva.com/design/DAF-0nZt6ic/WPbehqbTzJORN1tXsPGPsQ/view?utm_content=DAF-0nZt6ic&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=editor)

[0nZt6ic/WPbehqbTzJORN1tXsPGPsQ/view?utm_content=DAF-](https://www.canva.com/design/DAF-0nZt6ic/WPbehqbTzJORN1tXsPGPsQ/view?utm_content=DAF-0nZt6ic&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=editor)

[0nZt6ic&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=editor](https://www.canva.com/design/DAF-0nZt6ic/WPbehqbTzJORN1tXsPGPsQ/view?utm_content=DAF-0nZt6ic&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=editor)

Мотивація до навчання.

Мета:

- розвивати знання батьків види мотивації та її вплив на зацікавленість;
- виробити алгоритм спільних дій, які впливатимуть на внутрішню мотивацію дитини;
- опрацювання методів симулювання дітей до навчання.

[https://www.canva.com/design/DAF4JtBSQeM/UKLgDO0hpIOYwfKdAt9nAQ/view?](https://www.canva.com/design/DAF4JtBSQeM/UKLgDO0hpIOYwfKdAt9nAQ/view?utm_content=DAF4JtBSQeM&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=editor)

[utm_content=DAF4JtBSQeM&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=editor](https://www.canva.com/design/DAF4JtBSQeM/UKLgDO0hpIOYwfKdAt9nAQ/view?utm_content=DAF4JtBSQeM&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=editor)

Батьківська підтримка. Здоров'я. Навчання. Розвиток.

Мета:

- познайомити батьків із прийомами мотивації;
- активувати увагу батьків щодо необхідності залучення до спільної діяльності з дітьми;
- формувати уявлення батьків про вплив позитивного спілкування на розвиток когнітивних процесів дитини.

[https://docs.google.com/presentation/d/1wQmuUachxl6qg631yKMDW5DqbHAK11](https://docs.google.com/presentation/d/1wQmuUachxl6qg631yKMDW5DqbHAK11hI/edit?usp=sharing&oid=100003746500048167189&rtpof=true&sd=true)

[hI/edit?usp=sharing&oid=100003746500048167189&rtpof=true&sd=true](https://docs.google.com/presentation/d/1wQmuUachxl6qg631yKMDW5DqbHAK11hI/edit?usp=sharing&oid=100003746500048167189&rtpof=true&sd=true)

Як піклуватися про себе у важкі часи.

Мета:

- опрацювання та дієвих порад та технік самодопомоги.

[https://www.canva.com/design/DAE9SMnNWzk/s0xFPzaRwgqMSdAIBp3V9w/watch?](https://www.canva.com/design/DAE9SMnNWzk/s0xFPzaRwgqMSdAIBp3V9w/watch?utm_content=DAE9SMnNWzk&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=editor)

[utm_content=DAE9SMnNWzk&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=editor](https://www.canva.com/design/DAE9SMnNWzk/s0xFPzaRwgqMSdAIBp3V9w/watch?utm_content=DAE9SMnNWzk&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=editor)

Будь поруч! Взаємодопомога та підтримка.

Мета:

- ознайомлення батьків з поняттям “ментальне здоров'я” та його аспектів;

- практичне опрацювання порад щодо збереження ментального здоров'я;
- визначення алгоритму дій допомоги дитині та самопомоги.

https://docs.google.com/presentation/d/1TKpFgT8cARSteRb-4IT0ZXitXuRs3Ra_/edit?usp=sharing&oid=100003746500048167189&rtpof=true&sd=true

Як уникати втоми.

Мета: практично відпрацювати дієві вправи, які допоможуть знизити та попередити втому.

https://www.canva.com/design/DAE8WDxD1tg/Vvo135YSSCIYrWBQ6fqW2g/view?utm_content=DAE8WDxD1tg&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=editor

Попередження булінгу.

Мета:

- нагадати батькам про прояви булінгу та мобінгу у сучасному світі;
- інформувати про причини цього явища;
- ознайомити з алгоритмом дій у випадку булінгу;
- допомогти визначити шляхи розв'язання конфліктних ситуацій.

<https://docs.google.com/presentation/d/17o29M5BwZjUCx0Xr8CkeTtZ2js0kTSsX/edit?usp=sharing&oid=100003746500048167189&rtpof=true&sd=true>

Увага, підлітки!

Мета:

- ознайомити батьків з психофізичними особливостями підлітків;
- визначити дієві стилі спілкування з дітьми в цей період;
- познайомити та обговорити порадам, які допоможуть налагодити та зміцнити відносини.

https://www.canva.com/design/DAFoNZXMCOI/zi65aHiWWGAHDFIPn6XLDw/view?utm_content=DAFoNZXMCOI&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=editor

Посилання на тематичні буклети

Буклет **“Що треба знати про ВІЛ/СНІД!”** містить інформацію Що таке СНІД та ВІЛ. Навіщо світова громадськість одягає червоні стрічки та якого числа. Як передається дане захворювання та містить психологічну вправу "Безпечно-ризиковано" на засвоєння матеріалу та розуміння проблеми.

https://www.canva.com/design/DAF1t0asf1s/cC48Uz0RnwN6qwrGBPevmA/view?utm_content=DAF1t0asf1s&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=editor

Буклет **“Номофобія: коли життя без смартфона неможливе”** містить інформацію про уявлення про користь і шкоду надмірного захоплення мобільними телефонами. Правила правильного користуватися даним приладом.·

https://www.canva.com/design/DAEc7i663nw/XfeUxzHwBMQuvyWmZXtxog/view?utm_content=DAEc7i663nw&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=editor

Постер **“Скринька довіри”** містить інформацію про функції, які можна отримати скориставшись даним посиланням.

https://www.canva.com/design/DAF8rAEKpjs/ZWT5pMbSGZe6A3SoVJy--g/view?utm_content=DAF8rAEKpjs&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=editor

Буклет **“Безпека в інтернеті”** допоможе ознайомити учнів з основними правилами роботи в інтернеті та правилами безпечного інтернету.

https://www.canva.com/design/DAF8HCL4TgI/AtBQCXibauAdQAhtCdPPJw/view?utm_content=DAF8HCL4TgI&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=editor

“Як попередити домашнє насильство” даний буклет допоможе розрізнати домашнє насильство, його види та запобігти йому, містить номери “гарячих ліній”.

https://www.canva.com/design/DAF1V_nXg8E/LigR1Qb4SAU6Qv6QIRvH3A/view?utm_content=DAF1V_nXg8E&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=editor

Буклет **“День білої стрічки або міжнародний День усунення насильства проти жінок”** ознайомить учнів із символізмом білої стрічки, яка пов’язана із насиллям проти жінки, як реальної проблеми.

https://www.canva.com/design/DAF1KewTO8g/l5RxePtEsM2sx7T0mYOYsw/view?utm_content=DAF1KewTO8g&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=editor

Буклет **“Мій улюблений світ без насильства”** містить пам'ятку про права дітей та способи уникнення насильства у сім'ї, коротко роз'яснено види насильства, корисні номери.

https://www.canva.com/design/DAF1HWwBBqs/yDkNp3bs4lmeukerZZkkFQ/view?utm_content=DAF1HWwBBqs&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=editor

Буклет **“16 днів проти насильства”** в якому зазначені основні завдання акції, перелічені важливі дати, що припадають на цей період, правила, які допоможуть уникнути насильству, а також вказана контактна інформація для звернень скарг.

https://www.canva.com/design/DAF1HLjSZQU/nMdR-V29xbcuCW3Y-eeWCw/view?utm_content=DAF1HLjSZQU&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=editor

Буклет **“Як себе захистити”** містить про правила попередження насилля, телефони національної гарячої лінії для дітей та молоді, вказані дії у випадку, якщо ви стали жертвою будь-якого насилля.

https://www.canva.com/design/DAF1Edn0yI0/gL1Y7mC_m0gtf_vsyvWsOA/view?utm_content=DAF1Edn0yI0&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=editor

У буклеті **“Телефони безпеки”** розміщено номери корисних телефонів.

https://www.canva.com/design/DAF1AozfHUY/ZVl-oFEx-UFzkNnhKpRDAG/view?utm_content=DAF1AozfHUY&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=editor

Анкетування учасників освітнього процесу

Анкетування для учнів 4-11 класів (Автор – Світлана Овчаренко).

Шановний друже! Наш заклад освіти проводить дослідження з метою визначення рівня комфорту й безпеки навчання та напрацювання рекомендацій щодо вдосконалення подальшої діяльності. Твоя участь у дослідженні є дуже значимою та важливою. Опитування має анонімний характер, отримані дані будуть використані лише в узагальненому вигляді. Жодне запитання анкети не повинно лишатися без твоєї відповіді. Дякуємо за участь!

1. В якому класі ти навчаєшся?
2. Які емоції у тебе переважають під час навчання?
 - Радість.
 - Сум.
 - Відраза.
 - Байдужість.
 - Захоплення.
 - Страх.
 - Зацікавленість.
3. Чи з бажанням ти вчишся?
 - Так.
 - Ні.
4. Чи складно тобі вчитися дистанційно?
 - Складно.
 - Ні, не складно.
5. У чому полягають труднощі дистанційного навчання?
 - Багато завдань.
 - Отримую лише завдання для самостійного опрацювання.
 - Складно зосередитися вдома.
 - Не маю технічних засобів у власному користуванні.
 - Повільний інтернет.
6. Чи допомагають тобі батьки у навчанні?
 - Так.
 - Ні.
7. Чи допомагають тобі вчителі під час навчання?
 - Так.
 - Ні.
8. Чи добре ти себе почуваєш під час спілкування з учителями?
 - Добре.

- Впевнено.
- Хвилююся.
- Невпевнено.
- Мені байдуже.
- Комфортно.
- Напружено.
- Мені приємно спілкуватися з вчителями.
- Під час спілкування відчуваю страх.
- Допомогу та підтримку.
- Осуд.
- Готовність учителя вислухати.

9. Чи комфортно ти відчуваєш себе в класі?

- Комфортно.
- У цілому комфортно.
- Не дуже комфортно.
- Не комфортно.

10. Тобі комфортно навчатися вдома?

- Так.
- Ні.
- Не завжди.

11. Твоя успішність порівняно з минулим роком:

- Покращилася.
- Погіршилася.
- Не змінилася.

12. Що допомагає тобі добре вчитися?

- Особиста наполегливість.
- Допомога вчителя.
- Допомога батьків.
- Дисципліна під час уроку.

13. Що заважає тобі добре вчитися?

- Особисте небажання, байдужість.
- Відсутність допомоги з боку батьків.
- Незрозуміле пояснення навчального матеріалу.
- Відсутність мотивації.
- Відсутність дисципліни під час уроку, шум.

14. Наскільки вчителі справедливо оцінюють твої навчальні досягнення?

- Оцінюють справедливо.
- У більшості випадків оцінюють справедливо.
- У більшості випадків оцінюють несправедливо.
- Оцінюють несправедливо.

15. Чи потребуєш ти консультації вчителя або психолога?

- Потребую консультації вчителя.
- Потребую консультації психолога.
- Консультація не потрібна.

16. Чи відчуваєш ти загрозу власному життю або здоров'ю?

- Загроз не відчуваю.
- Перебуваю в стані стресу.
- Мене дуже щось турбує, відчуваю страх.
- Мені потрібна допомога.
- Моє здоров'я значно погіршилося.
- Відчуваю загрозу життю.
- Відчуваю загрозу здоров'ю.

17. Чи ознайомлений/на ти з правилами поведінки учасників освітнього процесу, які діють у ліцеї, що забезпечують дотримання етичних норм, повагу до гідності, прав і свобод людини?

- Так.
- Ні.

18. Чи потребуєш ти допомоги чи захисту?

- Так.
- Ні.

19. Чи отримуєш ти інформацію про те, що таке булінг, інші форми насилля та як себе захистити?

- Так.
- Ні.
- Не пам'ятаю.

20. Чи дотримуються Ваші права у закладі?

21. Якщо Ваші права у закладі освіти порушуються, то які саме і в чому це проявляється?

22. Чи інформує Ваш заклад про те, як безпечно користуватися Інтернетом?

23. Адміністрація школи реагує на Ваші звернення (прохання, скарги)?

24. Чи ознайомлені Ви з алгоритмом дій у разі сигналу «Повітряна тривога»?

25. Які позаурочні заходи організовуються у ліцеї? (можливо обрати кілька варіантів відповідей)

- Тематичні зустрічі.
- Ресурсні зустрічі.
- Майстер-класи.
- Свята.
- Тренінги.
- Квести.
- Конкурси.

- Ініціативи.
- Тематичні акції.
- Проєкти.

26. На вашу думку, що необхідно змінити або запровадити в закладі освіти для більш комфортного навчання.

Анкетування для батьків (Автор – Світлана Овчаренко).

Шановні батьки! Наш заклад освіти проводить дослідження з метою визначення рівня комфорту й безпеки навчання та напрацювання рекомендацій щодо вдосконалення подальшої діяльності. Ваша участь у дослідженні є дуже значимою та важливою. Опитування має анонімний характер, отримані дані будуть використані лише в узагальненому вигляді. Жодне запитання анкети не повинно лишатися без Вашої відповіді. Дякуємо за участь!

1. В якому класі навчається Ваша дитина?
2. Який настрій переважає у Вашої дитини під час навчання?

- Радість.
- Сум.
- Відраза.
- Байдужість.
- Захоплення.
- Страх.
- Зацікавленість.

3. Чи з бажанням вчиться Ваша дитина?

- Так.
- Ні.

4. Чи ознайомлені Ви з правилами поведінки учасників освітнього процесу, що забезпечують дотримання етичних норм, повагу до гідності, прав і свобод людини?

- Так.
- Ні.

5. Чи складно їй вчитися дистанційно?

- Складно.
- Ні, не складно.

6. У чому полягають труднощі дистанційного навчання?

- Багато завдань.
- Отримані завдання лише для самостійного опрацювання.
- Складно зосередитися вдома.
- Не маю технічних засобів у власному користуванні.
- Повільний інтернет.

7. Чи допомагають учителі Вашій дитині під час навчання?

- Так.

- Ні.

8. Як здебільшого почуває себе Ваша дитина під час спілкування з учителями?

- Добре.

- Впевнено.

- Хвилюється.

- Невпевнено.

- Байдуже.

- Комфортно.

- Напружено.

9. Чи комфортно почуває себе в класі Ваша дитина?

- Комфортно.

- У цілому комфортно.

- Не дуже комфортно.

- Не комфортно.

10. Під час спілкування з педагогами ліцею Ви відчуваєте:

- Підтримку.

- Хвилювання.

- Осуд.

- Взаємоповагу.

- Бажання зрозуміти один одного.

- Нетерпимість.

- Бажання швидше завершити розмову.

11. Наскільки вчителі справедливо оцінюють навчальні досягнення Вашої дитини?

- Оцінюють справедливо.

- У більшості випадків оцінюють справедливо.

- У більшості випадків оцінюють несправедливо.

- Оцінюють несправедливо.

12. У разі звернення до педагогів Ви отримаєте:

- Допомогу.

- Пораду.

- Осуд.

- Підтримку.

- Нічого не отримаєте.

- Байдужу відповідь.

13. Чи потребуєте Ви консультації вчителя або психолога?

- Потребую консультації вчителя.

- Потребую консультації психолога.

- Консультація не потрібна.

14. Чи відчуваєте Ви загрозу власному життю або здоров'ю?

- Загроз не відчуваю.
- Перебуваю в стані стресу.
- Мене дуже щось турбує, відчуваю страх.
- Мені потрібна допомога.
- Моє здоров'я значно погіршилося.
- Відчуваю загрозу життю.
- Відчуваю загрозу здоров'ю.

15. Чи потребує Ваша дитина допомоги чи захисту?

- Так.
- Ні.

16. Чи отримуйте Ви інформацію про те, що таке булінг, інші форми насилля та як можна захиститися?

- Так.
- Ні.

17. Чи ознайомлені Ви з алгоритмом дій у разі сигналу «Повітряна тривога»?

18. Дайте оцінку рівню захищеності Вашої дитини у закладі освіти.

- Низький рівень захищеності.
- Середній рівень захищеності.
- Достатній рівень захищеності.
- Високий рівень захищеності

19. Чи інформує Ваш заклад про те, як безпечно користуватися Інтернетом?

20. Адміністрація ліцею реагує на Ваші звернення (прохання, скарги)?

21. Чи дотримуються Ваші права у закладі?

22. Якщо Ваші права у закладі освіти порушуються, то які саме і в чому це проявляється?

23. На вашу думку, що необхідно змінити або запровадити в закладі освіти для більш комфортного навчання?

Анкетування для педагогів (Автор – Світлана Овчаренко)..

Шановні колеги! Наш заклад освіти проводить дослідження з метою визначення рівня комфорту та безпеки навчання та напрацювання рекомендацій щодо вдосконалення подальшої діяльності. Ваша участь у дослідженні є дуже значимою та важливою. Опитування має анонімний характер, отримані дані будуть використані лише в узагальненому вигляді. Жодне запитання анкети не повинно лишатися без Вашої відповіді. Дякуємо за участь?

1. В яких класах ви викладаєте?

2. Чи проводить заклад освіти заходи, спрямовані на протидію будь-яким проявам дискримінації, булінгу?

3. Чи оприлюднено у закладі освіти правила поведінки учасників освітнього процесу, що забезпечують дотримання етичних норм, повагу до гідності, прав і свобод людини?

- Так.

- Ні.

4. Адміністрація ліцею, педагогічні працівники обізнані щодо ознак різних форм булінгу, іншого насильства та дотримуються порядку реагування на їх прояви?

- Так.

- Ні.

5. Чи інформує Ваш заклад про те, як безпечно користуватися Інтернетом?

- Так.

- Ні.

6. Якщо Ваші права у закладі освіти порушуються, то які саме і в чому це проявляється?

7. Чи дотримуються Ваші права у закладі?

- Так.

- Ні.

8. Адміністрація ліцею реагує на Ваші звернення (прохання, скарги)?

9. Чи ознайомлені Ви з алгоритмом дій у разі сигналу «Повітряна тривога»?

10. Який настрій переважає здебільшого під час проведення вашого уроку?

- Радість.

- Сум.

- Відраза.

- Байдужість.

- Захоплення.

- Страх.

- Зацікавленість.

11. Чи складно вам працювати дистанційно?

- Складно.

- Ні, не складно.

12. У чому полягають труднощі дистанційного навчання?

13. Чи потребуєте Ви психоемоційної підтримки?

- Так.

- Ні.

14. Які позаурочні заходи Ви організовуєте для учнів? (можливо обрати кілька варіантів відповідей)

- Тематичні зустрічі.

- Ресурсні зустрічі.

- Майстер-класи.

- Свята.

- Тренінги.
- Квести.
- Конкурси.
- Ініціативи.
- Тематичні акції.
- Проєкти.

15. На вашу думку, що необхідно змінити або запровадити в закладі освіти для більш комфортного навчання (відкрита відповідь)?